

THE LAUNCH

A Collection

AWARDED AND SHORT-LISTED SUBMISSIONS
COMPETITION FOR BEST UNPUBLISHED LITERARY WORK 2024

ФАКУЛТЕТ ЗА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ
УНИВЕРЗИТЕТ АМЕРИКАН КОЛЕЏ СКОПЈЕ

THE LAUNCH A Collection

COMPETITION FOR BEST UNPUBLISHED
LITERARY WORK 2024
AWARDED AND SHORT-LISTED SUBMISSIONS

КОНКУРС ЗА НАЈДОБРО НЕОБЈАВЕНО ДЕЛО 2024
НАГРАДЕНИ И ДЕЛА ВО ПОТЕСЕН ИЗБОР

KONKURS PËR VEPRËN MË TË MIRË
TË PABOTUAR 2024
FITUESIT E ÇMIMEVE DHE VEPRAT
E SHKURTËRUARA

Скопје, 2026

Издавач:

©2026 Универзитет Американ колеџ Скопје www.uacs.edu.mk

За издавачот: проф. д-р Венера Крлиу, ректорка

The Launch: A Collection

Awarded and Short-listed Submissions

Competition for Best Unpublished Literary Work 2024

Уредници:

Ивана Трајаноска

Сузана В. Спасовска

Арлинд Фаризи

Лектура:

Сузана В. Спасовска

Јованка Јованчевска

Арлинд Фаризи

Графичко уредување:

Тони Васик

THE LAUNCH
A Collection

FOREWORD

This collection titled *The Launch* marks both a beginning and a statement of intent.

With it, University American College Skopje presents the first Creative Writing programme in Republic of North Macedonia, alongside a selection of prose and poetry that demonstrates why such a programme is not only timely, but necessary. The texts gathered here, shortlisted and awarded works from the first competition for unpublished literary writings 2024, are evidence of voices already in motion: writers thinking carefully about language, form, memory, identity, and the world they inhabit.

What makes this collection distinctive is not only its literary quality, but its plurality. The works included are written in Macedonian, Albanian, and English, reflecting the lived multilingual and multicultural reality of our society. Rather than existing in parallel, these languages speak to one another across the pages, revealing shared concerns and divergent rhythms, different registers of intimacy, resistance, tenderness, and inquiry. In doing so, they enact one of the central principles of creative writing as we understand it: literature thrives when it allows multiple perspectives to coexist, challenge one another, and remain in dialogue.

The competition that led to this volume was organized by the School of Foreign Languages, Creative Writing Program, at University American College Skopje in collaboration with the publishing house *Ars Lamina*, and it attracted twenty-three manuscripts across genres, short fiction, poetry, drama, and essay. The diversity of form and voice was striking. The jury's task was therefore not simply to select winners, but to recognize works that demonstrate linguistic originality, stylistic awareness, and thematic relevance, qualities that signal a serious engagement with writing as both craft and inquiry. The awarded texts, as well as those recommended for publication, show a remarkable range. Some return to intimate,

personal memory; others move outward, grappling with collective histories, social expectations, or ethical questions. There are texts shaped by psychological realism and others that rely on metaphor, myth, and fragmentation. Together, they reveal writers who are not content to reproduce inherited forms but are testing language, stretching it, listening to it, and sometimes resisting it.

This collection is also a testament to the pedagogical vision behind the Creative Writing programme. Creative writing here is not approached as talent alone, but as a practice, one that can be developed through reading, critical reflection, mentorship, and sustained attention to language. The programme positions writing within a broader intellectual and cultural framework, encouraging students to think of themselves not only as authors, but as attentive readers, thoughtful citizens, and participants in global literary conversations.

The inclusion of English-language texts alongside those in Macedonian and Albanian signals another important commitment: the desire to situate local voices within an international literary landscape without erasing their specificity. Writing in English becomes not a replacement, but an expansion, one more tool through which writers can articulate experience, test form, and reach wider audiences.

Finally, this volume celebrates courage: the courage to submit unpublished work, to accept competition, and to imagine a future in which creative writing is valued as a serious academic and artistic pursuit. The scholarship awarded as part of this initiative underscores that commitment, not only to excellence, but to access, sustainability, and the nurturing of emerging voices.

This collection does not offer conclusions; it offers beginnings. It invites readers to encounter both new writers at formative moments and experienced writers and their thriving enthusiasm, to listen closely to languages in motion, and to imagine what literature from this region can become when given space, time, and institutional support.

We are proud of this collection. More importantly, we are proud of the writers who make it possible.

Ivana Trajanoska

AWARDED SUBMISSIONS

ЈОВАНА МАТЕВСКА-АТАНАСОВА

ПАТУВАЊЕТО НА БЕРТА

(Прва награда)

Берта е меланхолична. Овој вид темперамент низ психолошките читанки се карактеризира со забавен тонус и намалено животно задоволство. Хипократ, кумот на кованицата, го поврзува со лачењето на слуз од црниот дроб. Астролозите го нагласуваат влијанието на планетата Сатурн врз слезината. Во 19 век, меланхолијата се класифицира како душевна болест, спротивна на хистеријата. Модерната медицина ја прекрстила во големо депресивно нарушување.

Но и денес, во годината 2020, Берта е меланхолична. Живее зад спуштени завеси, десетпати мисли и уште толку пати се премислува. Нејзината рамнотежа е единствениот висок што добро ја служи и држи исправена на Земјата.

Берта има албум со исечоци. Нејзин географски атлас. Иако никогаш не патувала. Барем не со своите нозе. Тоа го правела додека била потстанар во мајчината утроба. „Додека бев бремена со тебе, уживав да бидам секаде само не дома“, ќе ѝ речеше мајка ѝ низ смеа, присетувајќи се на тие девет месеци кога нејзиниот стомак тежел повеќе од нејзината глава додека питомо ја галеше по темето, во прстените наредени како ладно оружје, заплеткувајќи снопчиња коса.

Ги гледа високите врвови на Алјаска, на Денали, највисоката од венецот, со бели зашилувања, како вар налакирани нокти на несмасна тинејџерка. Поминува со прст над иглолисниот честар фотографиран во самото подножје на

планината, познатиот истоимен национален парк. Може да ја почувствува реата од смола и боровиот сируп што ладно се цеди од испуканата кора на стеблата; навлажнетата мов што го покажува патот кон мотелите со индијански екстериер и то теми расфрлени по продавниците за сувенири; на мирисот на руската

глупост кога решила да ја продаде Алјаска, ветената земја, златната треска... Речиси и да нема податок што не го знае. Ако за Алјаска патот кон преродбата започнал во 1867, за Берта сè започна кога имаше осум години. Она што за христијаните го претставуваше раѓањето на Исус Христос, за муслиманите преминувањето на Мухамед од Мека во Медина, за Берта беше осмата година од нејзиниот живот. Од тогаш го сметаше времето, бурата се закотви над нејзината глава како темен облак и никогаш не замина.

Наоѓаше изговори да ги избегне екскурзиите, иако нејзините соученици ги дочекуваа со ракоплескање и полни ранци. Болен стомак, гадење, вртоглавици, покачена температура... Почетни знаци, кои на времето, неповрзани со другите физички феномени, дијагностицираа наивност и детство.

„Сигурно има проблем со другарчињата“ - мајка ѝ Если му рече на сопругот, откако ќерка им по дванаесетти пат во годината свечено „боледуваше“ од симптоми на слепо црево. „Ќе разговарам со наставничката“ – ги бришеше чиниите и чашите со памучна крпа пред да ги прибере во висечките креденци. Дланките ѝ трепереа, во мислите за неа денот заврши и веќе живееше за утредента.

Таткото на Берта, Дилан, дрвосечач од Луизијана, не посветуваше внимание на емотивните промени на децата, но затоа на памет ги знаеше секое из’ртено ливче и коренита промена на дрвјата. Навикнат на патријархат, сите обврски за домот и семејството ги остави на жена си. Тоа и беше неговата единствена улога тука, да ги прехранува како што ја прехрануваше и живината во кокошарникот.

По неколку месеци беше одликуван во шумски шериф и речиси прекина да ги посетува децата. Им испраќаше пари за издршка. Се пресели во својата колиба на планината, сам одгледувајќи ги неродените деца, горските дрвја. Овој

невербален, неофицијален развод ја погоди Берта исто колку и мајка ѝ. Симптомите зачестуваа, преминуваа во посериозна клиничка слика. На единаесет години веќе немаше апарат што не го скенирал нејзиното тело. Направија ЕЕГ-снимки, ЕКГ-снимки, четиринаесет рендгенски снимки, компјутерска томографија, магнетна резонанца, а ѝ ја снимија и аурата на Универзитетот за алтернативна медицина. На пластифицираните табаци сè беше во ред, пациентот не беше. Берта се жалеше на гушење, вртоглавици, губење на тлото под нозете. Кога го исклучија и можното оштетување на средното уво, Берта беше прогласена за сосема здрава без хроничен апендицитис, улцерозен колитис, чир на дванаесетпалечно црево, гастроентеритис, тумор на надбубрежната жлезда, на хипофизата, на тироидната жлезда, воспалителен процес на големиот и малиот мозок, на менингите, аутоимуна болест и испуштена со дијагнозата Z00.129

Кога друг би добил ваква потврда, би се ослободил од анксиозноста, но не и Берта. Таа повторно одбиваше да оди на училиште и на крај интензивната одбивност кон преминување на куќниот праг ја ограничи, па остана да се школува дома. Браќата и сестрите бесот го насочија кон малата boleжливка, мислејќи дека лажирањето болести е начин да ја закова мајка си за себе. Имаа само една мајка и потреба сите подеднакво да ја делат откако татко им ги напушти.

Ама Берта не копнееше по внимание. Берта копнееше да го ископа внатрешното чувство на гниење штом помислеше на надворешниот свет, на лигавците што ѝ шетаа по цревата и ги зафаќаа сите органи. Асфалтот, гужвата, отворениот простор, превозните средства, радоста и смеата сите заедно го затвораа маѓепсаниот круг како да се пластични шини на воз на батерии и таа нема да успее да премине преку пругата без да биде прегазена.

Наскоро и мајка ѝ ѝ подлегна на тагата. Берта остана сама.

Стоеше зад прозорецот и сиркаше, како да е стара, осамена, огорчена жена во последниот животен стадиум, која ги заситува своите неисполнети соништа живеејќи во чевлите на соседите, на случајните минувачи, која има една желба да одживее пред конечно да испушти душа, ама не во

својата кожа. Но Берта, старицата Берта имаше само дваесет и две години и веќе десет години не го напуштила својот стан на приземје.

Каде да патува денес, се запраша, гледајќи го нововселеониот брачен пар отспротива додека ги подготвуваше скиите и ги заврзуваше на кровниот куфер од автомобилот. Аспен, сигурно заминуваат за Аспен, помисли и благопријатно скокоткање под ребрата ја возбуди, како да е слатката трема ноќта пред годишен одмор. Секако таа не успеа така асоцијативно да го поврзе појавеното чувство, затоа што немаше со што да спореди. Ќе патува и таа со нив. Преку географските карти и старите броеви на списанијата за национални дестинации.

Побрза на горниот кат, таванскиот простор што некогаш им служеше како остава, а и како соба за гревови, каде што браќата и сестрите консумираа пиво, пушеа цигари и марихуана. Сега тој простор беше прекриен со гревот на мрзливоста, се бранеше со дебел прст прашина, додека пајациите ги чуваа недопрените богатства, најчесто стар крш кој датираше од пред неколку децении.

Не се сеќаваше кога последен пат скалата била искористена или поправена, но затоа како вчера да беше го помнеше 78. број издаден во годината 1976 на списанието „Discover“ и насловната страница. Под слоганот „Спас на арктичките фоки“ стоеше „Аспен – дестинација за љубителите на снег која допрва ќе плени туристи“. Туѓна, помислувајќи на излитените фрази кои новинарите ги користеле, маркетингот беше најбргурастечката гранка во новото време, но тогаш списанијата ги уредувале исклучиво дипломирани новинари, за разлика од сега. А дипломата не беше пресудна за знаењето, барем така мислеше земајќи се себеси за пример.

Се качува претпазливо, непријатното чувство кое како праисториско животно изумре без трага штом Берта реши да му робува на домот, се појавува пак и ја стега во грлото, како да се тоа две, ако не и повеќе, невидливи раце. И одненадеж тие раце брутално ја тргаат назад. Берта паѓа надолу, небаре е привлечена од магнет и темелите на куќата пливаат во физички равенки, со десната дланка испружена напред, речиси дофаќајќи го списанието „Discover“ број 78. Аспен. Мора да стигне до Аспен, до седумнаесеттата страница

од фотоалбумот со исечоци, да нареди барем пет сликички, да напише краток текст до секоја од нив, интересни факти (еден е дека го добил името по дрвото јасика-трепетлика* чии листови позлатуваат), да срасне со сликата, да визуализира дека била таму, да се обиде да ги распупчи сетилата и да се насади како вештачка трева или ветер. Мислеше само на неисполнетите страници од албумот, додека ги затвораше очите и скиташе помеѓу облаците, облетувајќи околу планетата како првата жена, која тоа го сторила без никаква заштита, туку голокожа каква што и беше. Немаше спомени, немаше живот да врти и премотува наназад и додека во болка ги правеше последните трепнувања зад капаците, ги гледаше само излупените сидови на кои се накачиле постери од клаустрофобичните мисли.

Кога браќата и сестрите го открија безживотното тело на Берта и го контактираа отугениот татко, тој побара Берта да ја закопаат до нејзината мајка, во семејната гробница и телото да го транспортираат од Луизијана. Ковчегот патуваше со авион и Берта првпат беше слободна, ослободена од проклетството на врзани нозе. Леташе високо над облаците, без да ги здогледа.

И повторно чувство на беспомошност, на очај затоа што никогаш не уживала во убавата глетка, не го вдишила студот на тринаесет километри над Земјата, неизвесноста и стравот, а сепак го знаеше стравот како ниеден друг жив човек.

Умре без да го почувствува мирисот на океанот наесен. А можеби и не беше мртва, затоа што на тоа прво и последно патување, Берта беше повеќе жива од кога било, конечно оставајќи го стравот, скриениот симптом на меланхолија, засекогаш зад себе, долу на Земјата на која речиси и да не постоеше.

ГОРДАНА КАРАКАШЕВСКА

ИЗБОР ОД „БРШЛЕН“

(Втора награда)

ЉУБОВТА НА ВЕТРОТ

Во моите очи пролетта по малку наликува на тебе.
Папсана излегува од под мразот,
од топлата мртва земја,
од нејзините раскрвавени жили.
Студениот ветер со сета сила го расфрла планинскиот снег.
Во моите очи поетесите имаат само една љубов: страдањето.
Емили Дикинсон и Вирџинија Вулф би посведочиле,
Силвија Плат би потврдила.
Во книгите, а не тука каде стојам, љубовта извојува победа.
Животот е токму како што изгледа.
За поетесите нема среќен крај.
Се самоубиваат или умираат сами,
или уште полошо,
стануваат познати поетеси.
Трепет, нешто се крши на половина.
Во моите очи лежи мирна болка.
Љубовта на ветрот пулсира во јасноста на утрото,
раскажува за боровите и птиците
и ја брише староста на светот.
Ветрот е слобода што ја прицврстувам на моето знаме.

НОЌНИ ДОЖДОВИ

Постои на крајот од долгата улица
една куќа во која растев кога бев дете.
Пределот го сече една црна и брза вода.
Таму, една зима ветрот се судри со смртта
и до ден-денешен ја држи со неподвижни раце.
Ми се чини дека и сега го слушам мојот демон
како плаче врз длабокиот извор.
Изненадена, земјата го проголта љубовникот-време.
Изненадена, реката се замрзна
и до ден-денес се преправа дека е мртва.
Камен е. Огнот е немоќен да го допре нејзиното срце
од студ и мрак. Ноќни дождови леат солзи
врз покривот на една куќа на крајот од долгата улица.
Слепа е ноќта.
Месечината се рони над реката и шумата.
Водата се губи во сонот обоен од смрт.
Ноќта ги голта сите солзи.
Ловокрадците напролет ќе се премислат,
нема да појдат во лов.
За победа, сè што ќе треба да направам
е да се свртам кон лицето на светлината.
Татко, на крајот од денот
ќе ме чека шумот на твоите стапки
кои не се движат веќе.

НАТЧОВЕКОТ

Ќе слезам сама низ планината
и никого нема да сретнам,
но кога ќе навлезам во шумата
пред мене ќе застане еден старец
со ведро око.
Ќе го препознам татко ми,
ќе пее и ќе се смее затоа што
во својата шума тој не слушнал дека бог е мртов.
Ќе го сакам оној што ја сака жената,
Ќе го сакам последниот човек што ќе трепка со очите,
потоа земјата ќе стане мала.
- Ја пронајдов среќата – ќе рече последниот човек
и ќе трепка со очите, ќе ме гледа и ќе се смее.
На мојата насмевка ќе има мраз.
Усните ќе ми замолчат,
очите ќе ми се вкочанат и така ќе го заборавам времето.
Ќе настапи ноќ со студен ветер
и тогаш татко ми ќе стане и ќе рече:
- Човекот е гром од темниот облак;
а јас ќе бидам гласник на громот.
Ноќта ќе е темна, патиштата ќе се темни.
О, човеку!
Што носиш како дар?
Што бараш меѓу оние што спијат?

СОНОТ НА ЕДЕН ПОЕТ

Таа ноќ полната месечина
се удави во моите црни очи
кога поетот испеа песна
што може да се допре,
песна за цветот
и неговите заводливи извивања,
за неговите богати и придушени бои
што се мешаат една во друга,
во потоци од
окерно-златна,
отровно-зелена,
минерално-црвена,
со неочекувани оксидации
толку силни,
толку нови.

По таа ноќ
пределот е напуштен
со нажалени дрвја
под потресно синото небо,
а во далечината
сенките се повлекуваат во темницата.

Јас веќе бев преплавена со величественост,
лицето ми потона во болка,
загубено во безгранична жалост.

Сосема спротивно, бев трогната
и воодушевена
од оваа моќна синтеза на болката
и почувствував дека
никогаш не сум искусила слична емоција
освен кога влегов
во сонот на еден поет
кој видел сè.

БРШЛЕН

Сезоната на дождови веќе одамна е почната
и силни ветришта доаѓаат од морето.
Виножитото како подарок за мене
на листовите на бршленот наслика букет црвени пердуви.
На чистинката листовите на растението
со отворените фиданки како семе
вкочането
го чекаат љубовникот да пристигне
со страст по непознатото.
На чистинката пауните шетаат
во густата вегетација која расте диво.
Во подножјето помеѓу две несовладливи планини
има расцеп каде што водата самата се прочистува
протнувајќи се помеѓу разделените камења,
па претекува údолу,
застанува да се одмори меѓу корењата на бршленот,
а потоа одново зафатена од порој да се стркала уште подолу
и сè така до морето.
Наоколу, целосна тишина –
само звукот на водата што се плиска од карпите,
бршленот што се зеленее
и љубовта која се осмелува да процвета во мене.

БРИТ ЛИЛИТ АКА ЕЛЕНА ПРЕНЦОВА

**A WEEK AND A DAY OF MELTED
CHOCOLATE SENSATION**

(Втора награда)

1.

melted chocolate, wild swing and nudes. belted thighs,
innocent fling and succulent food.
velvet skin, hot spring and bodies glued. lewd, crude
interlude.

2.

melted chocolate ooze between the palms. the navel as the
eye of the cyclone.

a female pelvis and a corset loose in his arms. bare table,
deep sigh and clenching jawbone.

3.

melted chocolate drips, drips, drips on skin. scented
hormones stick on lips, stick on chin. blended emotions
flick, flick, flick cheeks.

smooth chin bites on the soft skin of the cheeks.

4.

melted chocolate dips in C-cups. deluxe kisses,
smooches and pecks. French tongues go,
silent tongues go.

tiptoe gentle with fingers from neck to elbow.

5.

melted chocolate sweet linger on skin. thin finger tips
pressure goosebumps-like skin.
chin to chin, skin on skin, outside and in. you and
mbecoming we.

6.

melted chocolate in a bathtub.
a rub, a stretch, a nail in the back, a scrub. volume up,
jazz on, pupils on floor.

don't stop, want you, want more.

7.

melted chocolate from lip to skin and clogs every pore.
more pressure by the air of the sighs on the chin.

thin light and night always together.

8.

melted chocolate and cookie crumbs. no babies,
yet sucking thumbs.

Reedy, vehement noise, yet no drums, no guns. silent heavy
words on twisted light tongues.

ADELINA XHAFERI

NE S'I NGJAJMË TË DJESHMES

(Трета награда)

Bën kohë e gjatë mbi shpatullat e mia
që dashuria jonë nuk u ngjan gishtërinjve të ngatërruar në
flokë as syrit të qeshur në çiftëzim shpirtrash
as bishtit të cigares hedhur me njollë buzëkuqi as këmishës që
shkopsitet në netët e vona
as dorës që dridhet në prekje pjellshmërie as fjalës që thuhet
për të mos u bërë harrim as për qafimit të lënë për ta vdekur
dhimbjen as nishaneve në faqe numëruar si perënditë
as zërit që "Të dua" e thoshte në dymbëdhjetë dhe kaq.

Ne s'i ngjajmë aspak të djeshmes
unë dhe ti bashkë s'i flasim më as zotit për gjithçka tonën që e
bëmë mëkat
e këndeje ditëve të ecura vetëm
as ecjet s'i ngjajnë më asaj të një dashurie se dashuria jonë
mbeti e heshtur
e parritur e vogël
e brishtë dhe e virgjër
për të mos na thyer kur të na zinte frymën.
(SA KOT PËR TA LINDUR ATË QË S'RRITET!)

МАРТИНА ВЕСЕЛИНОВСКА

**FOOTPRINTS IMMORTALIZED
IN THE SAND**

(Трета награда)

ROBERT

(Shakes his head and changes the topic.)

I, for one, hope I leave behind more monumental accomplishments.

AMANDA

Someone's got high aspirations.

ROBERT

I'm serious. Leaving our mark here in the library is cool and all, but the thought it might end up being the only to outlive me feels...depressing.

KRIS

Have you been reading Kafka again? The last time I've seen you this moody was after you binge read all of his stuff?

AMANDA

Meanwhile, Giles was laughing his way through 'Metamorphosis'.

GILES

I still stand by how funny it was.

ROBERT

My point is I just want to leave something behind that really matters. To make some sort of impact. What if I don't? What if I try and fail? What if I made the wrong choices and chose the wrong field.

GILES

That's a lot of 'what ifs'. What makes you so certain you were wrong?

ROBERT

I'm not I just – I just wish time wouldn't move so fast and that I have to make something of myself.

KRIS

(Playing with his gel pen.)

I get it, man. It's scary how fast time moves. Feels like yesterday when we met in our dorm room.

(Tosses and catches the gel pen.)

KRIS (CONTD)

Some days I wish I could just stay like this forever. Fit and healthy, full of youthful charisma forever.

AMANDA

Would be nice to have more time. Work, chores, food, sleep...they all take away time better spent doing stuff that matters.

GILES

So you'd rather not get to eat, rest, or dream for the rest of your life?

AMANDA

Okay maybe not get rid of food, food is nice. Sleep...maybe, it's enjoyable but takes so many hours out of your day.

KRIS

(Nodding.)

That's seven to nine hours better spent doing literally anything else. I'd definitely make some kind of Faustian bargain to get rid of that.

GILES

Speaking of Faust, let's imagine you get your wish and don't ever sleep. Would you be able to go about your day never letting your mind go silent? Furthermore, wouldn't that change you fundamentally, as a person?

ROBERT

Not gonna lie, having perpetual chronic fatigue would suck.

AMANDA

We've entered supernatural territory now, aren't we?

KRIS

What would that make us then? Vampires.

ROBERT

Depends on the kind. If we're anything like Dracula then we'd be out of commission during day time, unless you move to the North Pole.

AMANDA

Yeah, plus the Stoker route also gets rid of your reflection and tolerance for garlic. (Shakes her head.)

AMANDA (CONTD)

Also, you'd still be dependent on other people for sustenance.

GILES

Monsters are tied to their nature, much like we are. You don't get to cherry pick your preferred traits and not get to deal with the not so pleasant side of existence. At that point, you're basically closer to godhood.

KRIS

(Humming.)

Okay, forget the Draculas and Lestats, what about regular immortality?

ROBERT

Do you mean like Dorian Gray or?

AMANDA

I'm thinking of less depressing outcomes.

GILES

You'd be hard-pressed to find ones like that.

KRIS

Oh, there's plenty of examples, my man Giles. But, I do agree many depict it as a horrible thing. Like, what's so wrong about having an infinite time to catch up on games, shows, or books?

AMANDA

Not to mention getting to travel and explore the world.

GILES

What will you do then, once people notice you've stopped aging? When everyone around you starts to realize you are

different from them? What will you do about food, money, and having a roof over your head?

AMANDA

Could just say I've been blessed by the Great Ones. Heh, maybe even make a religion out of this.

KRIS

Yeah, but then the government will capture you and turn you inside out to figure out your secrets.

ROBERT

If immortality is the result of divine intervention though, it might even turn into a Ganymede situation. You remember that one?

KRIS

Oh yeah! Imagine you're just chilling and some lightning sky prick goes makes you his eternal pool boy or something?

AMANDA

(Shuddering.) No thank you. GILES
When some external force makes that decision for you it very much is more of a curse than a gift. You lose the right to your own mortality.

ROBERT

And yet, it's exactly because of our mortal limitations that we crave for more. It's that very desire that sparked these stories, since the first human civilization.

AMANDA

You're talking 'Gilgamesh', right? I remember that was your favorite.

ROBERT

Yeah. Gilgamesh was gifted so much, but it took losing

Enkidu as a catalyst for his drive for immortality. Grief of lost life turning into fear for the few limits his being had.

KRIS

(Sighs dreamily.)

The best love story humanity has to offer.

GILES

And it was this obsession that made him lose sight of the life he still had. If we rush and focus on just extending our lifespan for just a little more time we forget about everything that matters. What is the point of devoting your precious time in pursuit of life just for you to never experience it yourself.

ROBERT

(Exhales sharply.)

Yeah, I don't disagree with you. But, thinking of all these stories here...all of these authors just wanted to understand why we were made this way. And is it wrong? To want to make more of yourselves?

GILES

It's understandable.

KRIS

(Laughs.)

It's called being human, dummy.

AMANDA

It's our nature to understand our limits and to test them. How else would we have achieved so much innovation in science, art, and so on. And stories, they evolve with us.

KRIS

It's how we got aliens and robots. Best contribution to fiction, in my opinion.

ROBERT

I think I'd rather not get probed on my way to immortal life.

KRIS

Speak for yourself. You never know, the aliens could be cool as heck, and not little green men lookalikes.

GILES

I think I'm more interested in robots. Artificial life definitely has more potential to write about.

AMANDA

Could do without AI though, at least the generative kind. The others can stay.

KRIS

(Gestures erratically.)

I'm more angry about why they even call it AI. It's machine learning, not artificial intelligence.

ROBERT

Well now, aren't you passionate?

GILES

Well, that is his field of study.

AMANDA

I feel like we really went off topic. Weren't we here to do something?

KRIS

Yes, yes. Make some itty bitty graffiti in case nothing else survives like us. I hope I get to leave behind at least some useful patents.

ROBERT

I think that's a tall order for me. The film industry is not exactly doing great right now.

AMANDA

Tell me about it. Let me tell you, STEM is no walk in the park.

KRIS

Oh, you are not wrong there.

GILES

What's the harm in just leaving behind a mark? [The others turn to focus on Giles.]

GILES (CONTD)

Sure, a janitor might find and clean it with a bottle of Ajax. The building might get condemned in the future. Or, be left abandoned, until it erodes until there's nothing left but its foundations.

(Giles moves and keeps talking with his back turned to the others.)

GILES (CONTD)

But, it won't change that it existed. Sure, it might just exist for a blip in the span of time and existence. But, it doesn't change that it was there... that you were here and that you breathed and that you existed.

(He turns to face them.)

GILES (CONTD)

Yeah, maybe it might be a frustratingly small legacy in an otherwise maddeningly long existence...but you still made it, regardless of whether it will disappear tomorrow or in a million tomorrows.

[After seconds of silence his friends start to clap.]

AMANDA

Nicely put. Was the subtle innuendo necessary, though?

KRIS

He had to end with a strong finish.

GILES

(He and Kris share a fist bump.)

You know it!

(Notices Robert leaving.)

GILES (CONTD)

Phallic humor scare you, Robbie?

ROBERT

Nope! Just going to make my mark.

AMANDA

Oh, right. Let's go Kris.

KRIS

I'm leaving mine behind that pug poster.

AMANDA

Mine's going on the postmodernism bookshelf. What about you, Robert?

ROBERT

Where 'Gilgamesh' is, where else? [As the three leave, Giles stays.]

GILES

Oh, eternal youth, how they all long for you.
(He goes by the bookshelf dedicated to romanticism.)

GILES (CONTD)

All decry death and its brutality. It's necessary, few will deny that. But man, do people hate it. (He looks at the collections of Wordsworth and smiles.)

GILES (CONTD)

But... there's one thing they don't know about eternity.
(Kneeling down, he looks up the top of the bottom shelf that reads 'Jimmy and Giles were here '34'.)

GILES (CONTD)

It's fucking boring.

SHORT-LISTED SUBMISSIONS

РЕНАТА ЈОВАНОВСКА

ВЕРУВАТЕ ЛИ ВО ДУХОВИ?

„Верувате ли во духови?“ – нè запраша домарот на старата вековна црква што се наоѓаше на крајот од селото Филиповци.

Беше тоа мирно место, со околу дваесет куќи. Повеќето беа викендички и голем број од жителите престојуваа тука само налето, кога времето беше топло, сонцето силно, а месечината блескава и јасна. Тогаш, овде, во лулката на Недојдија, беше вистински рај. Полјаните беа обоени од шарените лалиња, темјанушки, маргаритки, лилјани и хризантеми. Пасиштата беа полни со среќните и растрчани животни. Овците блееја, кучињата трчаа, мачињата мирно лежеа во скутовите на старите баби што плетеа во дворовите. А дедовците, пак, само тогаш си беа на свое, во сезоната што им лежи на срце. На нивите им доаѓаше редот за берење на она што се посеало. Фолиите беа полни со превкусни плодови, дрвјата натежнати од преслатки овошки. Татковците одеа на лов, а мајките готвеа и чистеа покуќи.

Навечер сите одевме на сретсело, на панаѓур. Е таму беше Едемот на земјата. Тезгите беа полни со разнобојни бонбони и карамели, шеќерни јаболка и благи лижавчиња. Децата трчаа наоколу уживајќи го благото ветре на летната вечерина. А ние, нашата дружина, која не им припаѓаше ниту на возрасните ниту на децата, седевме на клупата што беше најдалеку од гунгулата. Гане, кој живееше во Австрија, ама за празниците постојано се враќаше во родниот крај. Веселко од соседното село, кој беше слика и прилика на своето име. И Косара, убава девојка со долга црна коса и

зелени очи. Се запознавме сосема случајно, дваесетгодишни, своеглави и желни за забава. Овде сигурно не ни беше местото, околностите налагаа дека денгубите на панаѓурот и фаќањето сеир не ни прилегаат на годините. Па така, секоја вечер се собиравме на околните гробишта. Идејата беше да пиеме вино и да си раскажуваме страшни приказни. И беше така, сè до една вечер...

Се најдовме на панаѓурот. Веселко беше донел сончоглед за грицкање. Гане, како странец со родители полиберални од нашите, по обичај, беше задолжен за пиењето. А Јас и Косара зедевме едно старо ќебе и рачна ламба.

Гробиштата беа на крајот од селото, лево од старата црква, на ритчето. Беа опкружени со дотрајана бодликава жица и суви грмушки. Портата беше значително повисока од оградата, беше црна, но од временските непогоди – видно дотрајана и ’рѓосана, чкрипеше дури и од најслабото помрднување. Домарот ја заклучуваше со еден огромен катанец, кој повеќе ја красеше одошто ја заштитуваше од провали. Но, нас ни онака не нè спречуваше да влеземе. Младост – лудост, велат старите. Лесно и без многу маќа ја прескокнувавме портата. Седевме на една стара раскрцкана клупа некаде на средина од калливото непоплочено патче, кое ги делеше гробиштата на два дела. Беше излупена и скршена, ама друга и немаше.

Косара го спростре ќебето, па се стуткавме еден до друг. Гане ги наполни чашите со вино, а Јас ја обесив рачната ламба на огромниот орев што растеше до клупата. Староседелците на селово ни беа раскажувале дека оревов бил тука уште пред да се насели местово. Неколкупати се обиделе да го исечат, ама бадијала, повторно никнувал. А оној што ќе се обидел да го бутне, паѓал болен и набргу потоа умираше. Се верува дека му се проколнувала и фамилијата до десетто колено. За волја на вистината, некој од чукундедовците на Веселко се обидел да го сотре дрвото, ама како што е познато, неговата фамилија до денешен ден не доживеала некоја огромна несреќа, освен смртта на баба му, која се удави во околната река. Но, за тоа се верува дека е повеќе од несмасност отколку од некое проклетство.

Седевме така и ги редевме приказните за засиданата Рада во кратовскиот мост, за скаменетите сватови што ги проколнала невестата со скршено срце, кога одеднаш чувме како некој го отклучува катанецот. Гласниот чкрипеж на ’рѓосаното железо ни даде до знаење дека некој ја отворил портата. Ламбата благо затрепери. И иако меѓусебно се погледнавме со насмевки на лицата, атмосферата стана некако мрачна и ладна. Нешто ме пресече во градите. Подголтнав и се обидов да останам храбар, иако забележав дека Гане видно се вознемири, Косара трепереше од страв, а Веселко изгледаше стаписан. Чувме чекори, на почеток беа тивки, но стануваа сè погласни и погласни. Освен стапките, тишината ја нарушуваше само гракањето на некој гавран во далечината. Во темнината се гледаше некоја мрачна сенка што ни се доближува и доаѓа право накај нас. За среќа или не, во тој миг, на сите ни олесна кога под светлината на ламбата го видовме лицето на домарот. Рака на срце, бевме искрено изненадени што не изгледаше воопшто лут, туку напротив, бодро и весело нè поздрави и ни се придружи. Беше невообичаено за него, ама позитивно изненадување ни годеше и беше во наша корист, па заедно продолживме да се дружиме и да раскажуваме морбидни приказни до доцните часови.

Некаде околу три по полноќ јас и мојата дружина решивме да замине. Домарот рече дека ќе остане уште малку, што не беше чудно, бидејќи и онака речиси сиот свој живот им го имаше посветено на црквата и на гробиштата, речиси постојано беше таму. Единствено чудно, од оваа гледна точка, освен реченицата што засекогаш ќе остане да ми одзвонува во сеќавањето, кога раскажувајќи ни ја приказната за жената што слушала како ја повикува реката, нè запраша: „Верувате ли во духови?“ беше затворената порта кога излегувавме од гробиштата. Катанецот стоеше видно обесен како кога влеговме и иако не го слушнавме домарот како повторно го заклучува пред да ни се придружи, не му обрнавме многу внимание. Вечерва ќе беше сосема идилична, секојдневна и тривијална, а веројатно немаше ни да ви ја раскажувам, ако утредента селото не букнеше од страшната трагедија што го зави народот во црно. Дедо му на Веселко, долгогодишен, верен и единствен пријател на домарот,

пошол да го посети на утринско кафе и го нашол мртов во креветот. Се верува дека починал спокојно, во сон. А најморбидно од сè – пред полноќ. За трагедијата да биде уште поголема, слабото срце на дедото не издржало светрум да ги закопа жена си и пријателот. Заминал на гробиштата и се обесил на оревот, кој, всушност, растеше токму над гробот на неговата жена.

НЕНАД ЈОВАНОВ

ЈАГУЛА

Во недела во август, напладне
толку многу е тивко.
Се слуша само ништото
и уште толку вреска
во главата
во душата
свират оркестри
кои, се чини, бродот никогаш
не го напуштаат.

По тешкиот сон
очите се суви
натежнати сетни
и сал на тие слики што ги сонив
можам да се сетам јас.

Можеби горе, високо
летаат авиони, птици
што ми одлетаа еднаш одамна тогаш
кога го изгубив последниот клуч од
најголемиот златен кафез на мојата
среќа.

Можеби таму, некаде
подалеку од моите далечини
свират штурци на виолини
и флејти свират гугутките
на моето детство
што често во мир ме будеа
жив.

И можеби, сосема веројатно
некои далечни градови или села
се полни со вашите гласови
со сите гестови и потези ваши
што мои беа во едни денови
и ноќи
што никогаш не завршуваа
а сега веќе ги нема.

Колку е тешко да се озвучи
тишината, да се обои
празнината, да се олесни
тежината, да се сфати тагата
да се преживее во
еден ваков ден
во август.

А ноќите се уште потешки.

Тоа
јас не го измислувам тоа
вие мене ми го кажавте
смеејќи се силно
трагично дури
иронично
претворајќи се некако сите

во едно
само едно.
И баш тоа едно ми шепнува
на левото уво
кога се будам утрово
само тоа што го сонив во главата с
амо тоа што сум го заборавил
додека била ноќта
нејзината вечера
недоволно храна за да остане сита
до утрото
до појадок.

Ми вели дека е таму
тоа нешто
дека е тука
покрај мене дека ме чека
да прогледам
на нерасонето нешто треба да
ми каже
многу нешта, поточно.

„Каде си?“ прашувам
и подголтнувам тешко
во грлото ми се закоравило
сето она што го преспав.

Шушкаш под перницата
како да се буниш
речиси ко да сакаш да излезеш да
избегаш сакаш дури
да прошеташ
а можеби и никогаш да не се вратиш
тоа не можам да го знам.

„Каде си и што сакаш, кажи!“ допрашувам
и тогаш знам
тогаш јасно ми станува тоа
дека сè ми има умрено освен
љубопитноста.

Ти го слушам срцебиењето
нерамномерно е и чудно
речиси такво какво што беше
кога ми се слоши и
во итната завршив
секогаш итно
секогаш.

Тик-тик-так-тик-так-тик
или нешто слично
така звучи мелодијата
твојата песна
тоа нешто по кое копнеев
и никогаш не го добив
иако накратко го имав
срцето.

Почнува да ме нервира клима-уредот
престудено е
од прозорецот навлегува друго студенило
ролетните мрдаат, се тресат од страв
ко исплашени
од уплав треба старата баба да им забаве
можеби и мене
можеби и нам
во секој случај веќе ми е студено и
невозможно ми е тоа
што почна одненадеж да врне

да истура
и сите пожари ќе ги згасне, си велам сепак
има некој што гледа сè, си мислам само ти
само ти не.

Тишината веќе не е иста
онаква како на почетокот
сега сме во сржта на денот
со длабило го длабиме како
дуња длабокoesенска
тогаш кога немаме ништо друго
благо
за јадење.
Сега веќе небото диригира
бистро е
секоја капка свој инструмент
цел оркестар
со хор
но кој е солистот
ти или јас
прашувам.

Одговор, се разбира, нема
молчиш ти и понатаму
истегнувајќи се во мекоста
на мојата перница составена
од две
за да биде повисока
поголема
да ги издржи сите мои тежини
да ги впије сите мои солзи
да ги разбере сите мои соништа
и да ги преброди кошмарите.

Ти, нештото што секогаш било
тивко
нечујно
замислено
како со чевел удрено по глава
со мокар чорап
малку како изместено од тлото од
оската
од центарот
од јадрото
како потресено
истресено
занесено
суштество чудно
секогаш ли беше такво?

Го одлепувам образот од свездената навлака мислам
на тоа дека одамна не ми паднала свезда желба одамна
си немам замислено и
имам ли, воопшто, јас желба
или ништо повеќе не може
да ме израдува
и такви слични нешта
ме погодуваат зашто, нели,
јас секогаш морам погоден да бидам
да ми биде угодено
таман.

„Многу нешта треба да ти кажам“ слушам
како прозборуваш
длабоко е некако но, сепак,
јасно ги слушам зборовите
еден по еден
ми бркаат во мозокот

ко да веќе не знам
ко да не знам дека треба дека
мора многу нешта
неразјаснети
да бидат кажани
објаснети, на крај.

И токму тогаш престанува музиката
дождот само накратко сакал
да сирне
да нè провери
да види дали сме океј
дали јас сум
дали ти веќе
конечно
нешто ќе ми кажеш.

И токму тогаш твоите срцебиења
се мешаат со засушената слуз од
очите мои
гурелките
низ кои би сакал да те видам
матно дури ликот да ти го погледнам
по
сите години
по сето ова време конечно да
залади, си мислам летото
воопшто не го сакам.

А во заднина слушам
гласови
тоа луѓето си го тераат животот
под конче
сите се среќни, си велама само

јас
само јас не.
Тоа ме дотолчува
тоа го забавува будењето
тоа не ми дозволува
да се нурнам во новиот ден.

Отсекогаш сакав да се разбудам
покрај тебе да бидам легнат
да гледам како спиеш
да ти правам триста глупости
додека полека ги отвораш очите
речиси нервозно ми велиш
„Еј...“ а јас те замолчувам
со показалецот врз усните
чувствувам како забавено дишеш
сите твои убавини се будат
добро ли спиеше
го паметиш ли сонот
дај да го разјасниме
и да е лошо, не плаши се
не е секогаш точно
не е секогаш баш онака како
што пишува во книгите
читај меѓу редови, си мислам.

Погледнувам низ прозорецот
го гледам сето она што секогаш
го гледам
сега низ многу капки
дожд падна
освежи
сега и небото е посвежо
сега и птиците живнаа

веќе не пеат
сигурно пееле од тага
си мислам
не секоја песна е песна
од среќнотија.

За малку ќе те фатев
ликот ти се оцртува
тоа е носот
едно
две очи
усни две
трепките мрдаат
веѓите ги креваш
образите се румени толку
црвеното се гледа
ти си провидно суштество, на крај.

Уште еднаш наседнав
поверував
дека ќе ми ги кажеш сите нешта
уште тогаш што требаше
и се мразам себе
тебе веќе не можам ни тоа
ниту те сакам
ниту те мразам
сеедно ми е веќе за тебе
ама сакам да знам навистина не ми е јасно навистина
сакам да ми биде.

Почнува силно да грми
да грми, рми, ми
и јас, исто
ми грми во душата

длабоко некаде
во длабочините на океанот
кој го препливав
свадбениот, речиси, пат до
соленото, како солзите
и сега пак назад треба да се вратам до
изворот
низ сите мориња
езера
реки
и слично
таму кај што е благо
зашто, нели,
јас не сум тоа што бев
јас не сум веќе јагула.

Молњи, секавици
испуштам светлини
како електрик сум
јас сум рефлектор на голема сцена
на чија средина стоиш ти
и само тебе
те осветлувам.
Ништо не кажуваш.
Ништо нема да ми кажеш.

Сè ќе остане исто и
никогаш
повеќе нема
да знам.

Одлучувам да те милувам
лицето да ти го допрам
кога веќе не можам

да те видам
барем да те почувствувам
уште еднаш
уште сега
како некогаш.

Те нема
ти повеќе не си
тука
само во мене живееш
само во мене вирееш ти
такво нешто
во реалноста не вирее
пресурово е.
Да беше порано
да беше како тогаш
сега
ќе почнев да плачам
да се тресам
да мислам и премислувам ковач
да бидам
да ковам планови за тоа
како да те вратам
како да те натерам да
ми кажеш
и да ти кажам дека треба
дека мора, всушност, дека
е крајно време
да ми кажеш да
ми објасниш
да ми разјасниш
да ти кажам дека јас тебе
не те заборавив и
замисли

седум години поминале
наесен ќе појдеме во прво
колачиња
школарчиња
да научиме како
да разбереме зошто.

Ми текнува, ми светнува дека
ти, можеби, си дождот
дека ти доаѓаш
пред и после
заминуваш
заедно со него.
Затоа, можеби,
веќе со месеци е суша
затоа, си вела мразам
жештини јас.

Подобро е да заспијам
сигурно е најдобро така
таму ќе сонувам нешта
што јавето не ми ги дава
и пак јагула ќе можам да
бидам пак ќе можам она
што бев пред.

Крвниот притисок почнува
да се стабилизира, еве
веќе рамномерно дишам гледам
таму кај што ти беше ликот
останале вдлабнатините
и во нив гледам
замижувам полека ги затворам очите
со начулени уши слушам

уште чекам
се надевам.

Веќе сонувам
зашто одненадеж е бучно
премногу гласови
премногу музика
премногу мисли
приказни
басни
сказни
ниту една со хепиенд.

Веќе спијам
зашто, конечно, ништо не гледам
гледам небесни синила
птици што пеат од среќа
јас
пловам брзам
назад да се вратам
да умре треба јагулата.
Длабок сон.
Баш тогаш кога прозборуваш
„Во недела во август, напладне
толку многу е тивко.“
имаш кажано ти
суштество
направено од сите
сите сте исти
и сите истото го кажувате.

Спијам слатко
убаво ми е
таму барем.

Си пеам од среќа
и дождот следен
подолго ќе трае
повеќе пожари
ќе изгасне
и ќе освежи
сè што е стушено
од тага.

Се насмевнувам
во сонот те гледам
имаш едно лице
бестелесно
суштество такво
што немало
нема
нема ни да има.
Отпеав:

„Ноќе е уште потешко“

VALDET KADRIJA

HORA E HESHTJE

Pasi u përshëndeta me prindërit e mi mora taksinë, këtë automjet të krijuar enkas për mua, për udhëtarin, për ikësin, pelegrinin dhe u vazhdova për në aeroport. Stacion ndarës dhe bashkues. Valixhet përplotë libra dhe kujtime. Mjegull dhe mërzi. Jam nga ata tipologji njerëzish që mërzitem shumë kur ndahem prej tyre. Nga larg e shihja dorën e nënës, dorë përshëndetëse e që fanitet dhe në ëndrra. Qe profesioni im i tillë, degdisës, pelegrin, ikës, udhëtar në shumë vende të botës. Dy ditë para se të largohesha takova shokun e vjetër të shkollës së mesme, e shkolla e mesme është purgatori jetës. Kishim mall të dytë. Kujtuam momentet më të mira dhe ata të këqijat dhe tablotë bardh e zi të një jetë jo të largët por ndryshe nga e jona.

I thoja duke e përsëritur fjalinë se se lumturinë e asaj kohe ishte tjetërfarë, pa internet, pa telefona, me shumë kafe dhe llafe. Kujtonim momentet qesharake, hidhërimet, problemet e vojla që kishim bërë e shumë e shumë të tjera budallakishë të i ngjanin moshës së dikurshme. Folëm për miqtë, shumica prej tyre ishin martuar kishin edhe fëmijë, do kishin ndërruar jetë, të them të drejtën më kishte një bisedë sa për kthyer diku, dikur. Më kishte munguar qyteti im, qyteti me lum, andaj i rrashë rreth e rrotull dhe u mundova ti prekja së ecuri çdo cep të qytetit. Ndalova tek rrugicat e fëmijërisë, kalldërmet e dikurshme kundërmonin asfalt falco. Gjithcka që veshur me një dicka 'ndyshe'. Kisha diku 9 vjet që nuk kisha ardhur në këtë vend. Malli më voziste si një timonier me përvojë. Thoja me vete, o mua

nuk më iket nga këtu dua të ri edhe pse i mungojnë shumë gjëra qyteti tim, e dua më gjithë mungesat e ndjeshme, andaj dua të ri.

Një ditë takova Gencin shokun e ngushtë. E thirra në formën e zakonshme sic bëjnë shokët. Dalim sot për bira, në rregull! Morën disa shishe dhe shkuaam në periferi të vendit, një pjesë e pjerrët e kodrës, ku nga aty ky shihet i gjithë qyteti si në pëllëmbë dhe filluam të bisedonim rreth gjërave që na kishin ndodhur gjatë moshës kohës gati 9 vjet pa u pa e dëgjuar për njëri-tjetrin. Pasi mbaruam gjimnazin nuk u pamë për një periudhë të gjatë ai kishte hapur një restorant shumë të mirë, i ectë biznesi dhe kishte goxha emër në qytet, ai edhe ashtu ka qënë përherë i është i përkushtuar në punë andaj s'dyshova në suksesin që kishtë arritur.

- Gëzuar mik, pacim gëzime përherë!

- Nga të ja fillojmë?

- Kemi shumë për të thënë...

- Kaluan shumë vite, më trego çfarë ndodhi me shokët e klasës në gjimnaz takohesh më me to, ku janë, janë në vendpune, apo janë jashtë.

- Jo, ndonjëherë në rrugë kur takohemi përshëndetemi, jemi zvetnuar, secili në ishullin e vetë të jetës.

- Vazhduan të gjithë studimet, kanë diplomuar?

- Disa vazhduan dhe pastaj edhe ato u larguan si puna jote, a të tjerët janë në bizneset e tyre private. Ledioni – ai që rrintë në bankën e fundit, p.sh punon tek gurorja e tij, Saimiri punon akoma me bujqësi në biznesin e prindërve, Altini luan për ekipin e qytetit dhe se kur kam kohë të dielave shkoj ndonjëherë e ndjekë në lojë, tjetër kush ishte...Ah po, Artani po ai ka hapur një lokal bastesh dhe ka goxha fitim.

- Ai gjithmonë ishte me baste e mban mend kur na shtiu të gjithëve neve të klasës dhe te gjeneratës të luanim me letra, na i fitonte gjithmonë parat e bukës që i kishim për në pushim të gjatë.

- Ashtu ishte ai idioti.

- Vajzat janë këtu akoma në qytet?

- Po disa janë, e mban mend Lulzimen ajo që shkante në zanat për parukeri tash ka hapur lokalin e saj dhe po bën namin në qytet i zbukuron të shëmtuarat, ha ha, ha, pastaj të tjerat nuk e di ka janë shpërndarë. Di që Alejna është bërë mësuese Meritën e takova rastësisht në spital ishte bërë motër medicinale dhe punonte aty të tjerat janë martuar besoj se nuk i kam parë, përveç Mjellmes e takova një ditë dhe ishte me djalin e saj të vogël kishte lindur 3 fëmijë.

- Shumë mirë, ty si po të shkon jeta o njeri aeroplanëve, ti rri në ajër më shumë se në tokë.

- Mua ma nxiu jetën gruaja.

- Po pse çfarë keni (qesh).

- Ajo kërkon që unë ti përkushtohem më shumë asaj, unë jo që nuk dua por puna te restoranti më ka lidhur keq, sepse nëse nuk jam vet aty nuk mund të ia besoj dikujt tjetër punën dhe për këtë arsye jam 11 apo 12 orë në punë i vetmi pushim që kam është kur shkoj në tualet dhe në ora 12 të drekës kur e dërgoj djalin në shkollë aq. Jam super i angazhuar, ngarkuar, stresuar. Kam pakëz kohë për familjen.

- Në cilën klasë është Ersini tani ?

- Në klasën e 3.

- Si është me mësimet?

- Mirë si fillim i kupton gjërat pastaj deri në klasën e 5 dhe do ja ndërroj kujdestaren bisedova me Alejnen do e merr ajo nën kujdestarinë e saj për 4 vitet tjera

- Tani duhet të shpenzosh kohë edhe me gruan lëre pak me një ane restorantin. Merre shetitni botën jo që si ke senet.

- Atë e di mirëpo ja që nuk mundem e di pasi që shkove ti kam qenë në borxhe deri në fyt me zor se i pastrova kisha borxhet e babait pastaj kur e hapa restorantin mora huazim pastaj rregullova shtëpinë u martova kam pasur shume vështirësi me zor se ia dola mirëpo falë atij restorantit i pagova të gjitha dhe tani jam stabilizuar. Kam punuar shumë, dhe tashmë mund të them se kam në nivel mesatar jetese.

- Epo tash ke kohë për gruan (qesh).

- Jo, akoma duhet ta krijoj një buxhet sepse mendojmë që Ersinit i duhet një vëlla ose një motër, të rritët familja e të shtohemi, ti përgjigjemi kanunit se dy fëmijë janë pak e tre nuk janë shumë.

- Shumë mirë shpresoj të realizohen të gjitha ëndrrat.

- Faleminderit! Mirëpo prej teje s'dëgjova gjë çfarë kë bërë me jetën përveç asaj që di pak.

- Asgjë vazhdojmë më të njëjtin ritëm. Monotoni dhe rritëm standard.

- Edhe ty të shkoj jeta kot.

- Po se di ndoshta fati ka qenë ashtu.

- Tash nuk e di unë a fati e zgjedhën njeriun a njeriu vendosen për fatin e tij mirëpo duhet të ndryshosh më beso ka kaluar shumë kohë dhe vitet nuk kthehen më prapa. Shih përpara dhe se sot mundësitë janë të mëdha për gjithcka.

- Po si dihet fatit ndoshta do të ndryshoj.

- Gjithmonë ke qene kështu...

- Do të pyes për një person se mos ndoshta di diçka. Nuk e di pse me shkoi mendja për atë, e di ti, personazhin tim...

- E di për kë do më pyesësh.

- Çfarë ka ndodhur me atë?

- Ajo u martua.

- Pra, vazhduan lumturinë prapë bashkë

- Jo ajo u martua me dikë tjetër

- Si me tjetër?!

- Po pra me tjetër dhe është martuar jashtë nuk është më këtu në qytet.

- E njohim atë djalin, unë e a njoh?

- Jo.

- Hmm, e ke takuar ndonjëherë?

- Po disa here jemi përshëndetur kështu rrugës.

- Edhe.

- Edhe çka?

- A ka ndryshuar.
- Jo.
- Shumë bukur uroj që të jetë mirë
- Vetëm që e mallkove jetën tënde ti.
- Se dija se do rrjedhin punët kështu.
- Askush nuk e di mirëpo njeriu nuk duhet të lidhet aq shumë për dikë sa edhe vetveten ta shkatërrojë.
- Në atë kohë ishin rrethanat ndryshe, askush nuk e ka ditur të ardhmen por sidoqoftë.
- Njëjtë ishte dhe asgjë nuk ka ndryshuar, vetëm jeta jote që është shkatërruar.
- Nuk më është shkatërruar jeta, unë e bëj atë që kam ëndërruar, ëndrra im kam të rrallë e më përplasim shkëmbinjëve të fortë, si valë detit të trazuar.
- Po e bën artificialisht. Jë në fiksacione.
- Jo aspak.
- Shih, unë të njoh shumë mirë, mirëpo beso se nuk ja vlen andrallat po por më realist jil!
- Ka ndodhur më nuk mund ta kthejnë kohën prapa.
- Çfarë do bësh pas kësaj që kuptove do të bie në mend të vish më këtu në qytetin me ajër të ndotur.
- Do vij patjetër kam prindërit këtu, u duhem.
- Shpresoj që të vish e mendon ndonjëherë se duhet ta zgjerosh familjen?
- Për momentin jam fokusuar tek karriera.
- Çfarë të duhet karriera kur nuk ke se me kë të ndashë një lajm të lumtur.
- Kam prindërit.
- Atyre edhe po tu thuash se ke dështuar në jetë ato prapë do të përkrahin them për dikë tjetër.
- Ajo që doja unë nuk ishte fati kështu që...
- Kështu që do vazhdosh që ta mallkosh jetën më shumë duke mos bërë asgjë dhe duke qëndruar i vetëm sipas teje ia vlenë.

- Nuk ja vlen mirëpo se di.

- Shih e di çfarë kënaqësie është kur shkoj tek Erisin në shkollë dhe kur dëgjoj fjalë të mira për të, ti nuk e din këtë, nuk e ke mirëpo pyeti prindërit e tu kur vinin për ty në shkollë, ti ishe një nga më të përgatiturit në klasë. E doje letërsinë, atë ruse sidomos.

- Të kuptoj, mirëpo të paktën ti më kupto mua dhe ti je i vetmi që i di ngjarjet e asaj kohe dhe ndodhi si ndodhi arritëm deri këtu, unë nuk doja që të ishte kështu mirëpo ndodhi.

- Si do që të jetë ti duhet ta ndryshosh pistën e jetës nuk jetohet me vuajte e mërzi, e dëmton vetveten edhe prindërit të cilët e dinë se çfarë vezufi fle në shpirtin tënd. Duhet të ndryshosh pistën, dil nga ajo e vjetra, nis të rejën, sa nuk është bërë shumë vonë, nuk ka qenë e shkruar që të ishit bashkë, por duhet të ia lejosh vetes që të hyjë dikush tjetër në zemrën tënde, pastaj nuk është se ke ndonjë mangësi ose diçka ke arritur në jetë ke bagazh mirëpo diçka më kryesore nuk ke në jetë, kush do mburret me arritjet tua kujt do ja trashëgoshë këtë pasuri që ke duhet të kesh ndonjë trashëgimtarë.

- Ma ke turbulluar mendjen tani...

- Dikush duhet që të ti thotë këto fjalë edhe atë shumë herë që të kthjellesh, shokët e mira janë si pasqyra, ti duhet ta shohes më ndryshe vetveten, më dukesh i humbur ose unë nuk të paskam njohur kurrë ti asnjëherë nuk ke qenë tip vetijak, gjithmonë i shoqërueshëm, alegro, me humor të hollë e të zi.

- Po isha dikur.

- Por duhet të jesh gjithmonë.

- Se di kam lënë shumë gjëra pas pa bërë.

- Gabimi i vetëm që ke bërë është se nuk ia the të vërteten asaj se çfarë ndjeje për të realisht, po mendove se e gjitha do të kuptohet. Nënkuptimet janë si ajo pjesë e ajbergut, nën ujë, vetëm zhytësit e mia arrijnë ti kapin.

- E di.

- Jo ti nuk e di po ta dije nuk do kishe vepruar kështu, e

mban mend sa shumë shkova pas gruas time deri sa arrita ta bindja se vërtetë e dua ja tani shihe rezultatin jemi bashkë kemi fëmijë... ajo ka shkuar më tani ty të ka ngelur që ta hapesh atë zemrën e ngurtë dhe të lejosh dikë tjetër të futet aty sa nuk është bërë shumë vonë.

- Nuk e di kam një lëmsh të madh, një topth në shpirt.

- Duhet ta zgjidhësh atë lëmsh ndjenjash që të jetë më mirë për ty, unë nuk të njoh ty për dështak ose për një njeri të humbur ke gjithë ato arritje mirëpo gjejnë më kryesore sikur nuk e dëshiron vetë ta arrish je tërhequr nga kjo garë përse?

- Unë vetëm atë e desha në jetë ja perse. Ajo është njeriu që më shumë së cdogjë më trazoi, më bindi se s'ka të dytë dhe vërtetë nuk ka, nuk kam gjetur...

- Ajo nuk është më.

- E kuptova a mund të mos ma përsërisësh më

- Po ta them që ta kuptosh mirë ajo vazhdoj jetën saj nuk humbi asgjë por ti ke humbur jetën tende.

- Shumë mirë shpresoj të jetë e lumtur. Sikur të mundja prej lartë të vështroja lumturinë e saj...

- Tani çfarë do bësh?

- Nuk e di do kthehem përsëri atje.

- Do qëndrosh përsëri i vetëm.

- Jo kam miq edhe atje nuk jam i vetëm, por është një vetmi ndryshe, vetmi me njerëz.

- Po por në apartament je i vetëm.

- Çdo kush e dëshiron vetminë, shkrimtarit i duhet vetmia.

- Po por jo të tepruar, shiko kërkoj ndjesë jam duke u shprehur shumë i vrazhdë mirëpo nuk dua që të shoh të mërzhitur ne jemi vëllezër e ndjejë si obligim të ti them këto fjalë po të ishte ndryshe nuk do më ishte bërë vonë andaj unë dua të të shoh të lumtur ashtu siç e meriton çdo kush.

- E di mos kërko falje unë të kuptoj por ja që ka ndodhur më, po ta kthej kohën prapa e di se si do veprojë por ja që nuk mundet, çdo gjë që kalon nuk kthehet më prapa sidoqoftë mua më duhet të shkoj, ta kam sjellë edhe një shishe verë të

kuqe në mbrëmje do vij te restoranti për dark me familjen do takomi përsëri atje.

- Pa merak miku im kur të duash.

- Pasi biseduan gjatë, ai shkoi për tek restoranti i tij dhe unë vazhdova edhe për një xhiro në qytet se mos ndoshta gjej edhe ndonjë mik të vjetër, por mu kujtua gjatë kur isha jashtë doja shumë ëmbëlsira prej te xhaxhi Berti. Aty janë jashtëzakonisht të mira ëmbëlsirat edhe akullorja, shpresoj të jetë akoma në të njëjtin vend që vetëm të shihja se nuk shkon akullorja pas birrave. Arrita atje ishte po i njëjti vend nuk e kishin ndryshuar aspak vetëm se brenda ishte një pikturë e varur në mur me portretin e xhaxhi Bertit. Hyra brenda dhe pashë vitrinën dhe ishin të njëjta ëmbëlsira që ishin edhe atëherë mora 3 copë të ndryshme dhe u ula. Nuk i haja vetëm i vështrova si një fëmijë. Dukeshin shumë të mira, dhe fillova ti ha një nga një. Oh, ishin aq shumë të mira sa që doja ti porosisja edhe 3 copë të tjera, e thirra atë djalin e ri që punonte aty e the i thash të më sjellë edhe një limonadë, se sot kam vendos ti përziejë krejt ushqimet e pijet. Kur e solli e pyeta kastile për pikturën në mur se kush ishte si burrë peshërëndë e gjithë autoritet, ai u përgjigj se ishte gjysh Berti dhe se kishte nderuar jetë ca vite më parë. E pyeta se kush e punonte tani lokalit e tij ai u tha se babai i tij e kishte marrë zanatin prej gjyshit dhe kështu edhe unë jam duke u mësuar prej babait dhe mendojmë ta vazhdojmë traditën. Më tha unë jam gjenerata e 5 që do e vazhdojë dhe shpresojë që edhe fëmijët e mi ta trashëgojnë. Ai ishte djalë shumë i sjellshëm dhe me pëlqeu ajo se nuk donte ta humbte traditën familjare dhe ishte krenar për të. Mbarova të gjitha ëmbëlsirat dhe po shikoja drejt rrugës kishte gjithë ato fytyra të reja fëmijë të lumtur të cilët akoma nuk e din kuptimin e jetës por prapë vazhdojnë të ecin rrugëve të qytetit. Pashë rrugës dhe djem duke ngacmuar vajzat e reja, ca prindër duke vrapuar për të arritur në kohë që ta marrë fëmijët nga çerdhja. Për një cast u tutbullova. S'di nëse e kisha nga malli për qytetin vendin rrugët apo birrat e ëmbëlsirat bashkë. Ecja sërish rrugëve të qytetit, sikur ca duar ajëri më shtynë të kaloj ka shkolla ku kam mbaruar gjimnazin. Ai vend më ngjallte kujtime të vjetra që të cilat nuk e kisha harruar, por papritmas mu u shfaqën para

fytyre sikur ndonjë film, shirit filmi. Mu fanitën lëvizjet që i kishim vendin ku uleshim lojërat shakat nuk e di se çfarë më ndodhi por unë e shikoja veten time në atë oborr të shkollës të gjithë ishim aty dhe po e përjetoja vërtet fillova të dridhem filluan djersë të ftohta të më dalin, shkova dhe pastrova fytyrën dhe pastaj shkova pas shkollës aty ku secili e shkruar emrin e tij në mure, një tabllo ishte bërë një shkarravinë e madhe por duke kërkuar i gjeta emrat tonë dikush vetëm inicialet dikush emrin e plotë fjale dashurie e shumë të tjera u emocionova shumë, pastaj më breu kureshtja që ti takoja profesorët po mundohem të llogarisë moshën time dhe asaj të ish kujdestares së klasës a i bije të ketë dal në pension apo jo, pyeta ato që e mirëmbajnë higjienën për profesoreshën Antigona më tha se kishte vite që kishte dalë në pension dhe nuk kishte njohuri më se a ishte gjallë apo kishte ndërruar jetë .

Duke ecur rrugës mu kujtua një person shumë i rëndësishëm në jetën time dhe ajo është teza ime unë pothuajse jam rritur në duart e saja, teza nuk është vetëm motra e nënës, po nënë dytë.

Nëse i marrim 10 vite te jetës time të femëjërisë 5 vite i takojnë asaj sepse dashuria ime për atë është e njëjte si me nënën time andaj kisha kohë që nuk kisha shkuar në vizite tek ajo dhe më vjen turp se përse nuk kam shkuar, ndalova në një shitore dhe mora fruta sepse nuk e dija nëse kishte ndonjë sëmundje kronike diabet ose diçka dhe mendova se frutat nuk do i bëjnë keq, para derës se shtëpisë së saj trokita në derë dhe po pres i dëgjoj ca hapa që ecin ngadalë filloj i gjithë trupi të më rrëqethë ula kokën poshtë për moment u hap dera, teze Meri...

- Ah, shiko kush më ka ardhur shpirti i tezes, hapi krahët dhe më përqafojë fort saqë nga emocionet sytë mu mbushën me lotë.

- Si je teze.

- Mire jam, hajde urdhëro brenda.

- Me kapi për dore dhe ecëm të dy bashkë deri tek karriget që ishin në fund të oborrit -Këto janë për ty teze të kam sjell dardha besoj se i ke qejf.

- O zemra ime e vogël faleminderit shumë, prit të shkoj të marë pjata dhe një thikë e i hamë bashkë.

- Lëre pastaj i thash unë këto ti kam sjell ty nuk dua unë.

- Do i hamë të dy pastaj ty te duhen edhe vitamina më shumë do i hashë, apo mos ndoshta dëshiron të përgatis ushqim ose diçka tjetër, po sikur të bëj një puding e di se si i vogël e kishte shume merak pudingat e ata të tezës janë më të mirat në botë.

- Jo teze lëri ato po hajde ulur unë erdha vetëm për ty.

- Mirë se ke ardhur o drita ime, po si ke qenë ti me shëndet a ke qenë mirë, mami si është?

- Mirë teze faleminderit edhe ajo mërzzitet pak tani se do shkoj përsëri.

- Na ke thyer zemrat me këtë punën tënde pastaj edhe u bënë shumë vite që nuk ke ardhur fare mërzzitet e shkreta.

- E di teze edhe unë mërzzitem shumë po ja që puna është ashtu, edhe më vjen shumë turp prej teje tash se nuk ardhur gjatë kohë të vizitoj.

- Shiko o bir disa thonë se jeta është e shkurtër e disa thonë se jeta është e gjatë mirëpo sido që të jetë jetoje me të afërmit e tu sepse jo gjithmonë do jenë aty për ty, e shoh se e gjithë rinia largohet nga vendi mirëpo kjo nuk është zgjidhje. Ne më parë kemi jetuar edhe në kushte më të vështira, mua perëndia nuk më dha fëmijë mirëpo ty të kam dashur si birin tim dhe të gjithë fëmijët e tjerë në shkollë disa prej tyre vinë akoma më vizitojnë tek ato akoma e mbajë titullin mësuesja më e mirë. E di se çfarë kënaqësie është kjo për mua mirëpo do te vijë një moment në jetë kur do i kërkos të afërmit e tu mirëpo disa nuk do jenë e disa do mund të ta ndajnë vetëm një orë me ty aspak më shumë, më fal birë ndoshta të mërzzita edhe ty me këto fjale por unë dua të shoh gjithmonë te lumtur

- Faleminderit shumë teze për fjalët aspak nuk më mërzzite gjithmonë kam mësuar prej teje dhe vazhdoj.

- Shumë pak ke ndryshuar gjatë këtyre viteve, do te sjell diçka e di se te ka marr malli shumë për këtë

Tezja vazhdoj në kuzhinë ndërsa unë i shikoja lulet e saj

të mbjella me plot dashuri të cilat kishin gjallëri përbrenda dhe dua që gjithë jetën ta kesh brenda gjallërisë të luleve shpirti jot i pastër, ndërkohe që rija jashtë ajo e solli ushqimin e preferuar që e kisha kur isha fëmije bukë me sheqer aty filloj përsëri trupi të më rrëqethet dhe sytë mu mbushën me lot o zot sa shumë që paskam gabuar duke u larguar nga familja.

- Të beftë mirë bir, e din kur vije këtu më parë kur ishe fëmijë dilje dhe vrapoje gjithë ditën nëpër lagje me djemtë të tjerë dhe të merrte uria pastaj vije tek dritarja dhe më thoshe teze më ka marrë uria dua bukë me sheqer sa kohë e bukur ishte ajo rrije tek unë me ditë të tëra nuk shkoje fare në shtëpi dhe shpesh here vinte mami jot dhe të kërkonte këtu dhe nuk ikje pa mos më puthur në faqe dhe unë ty në ballë.

Kisha ndjerë aq shumë mall për atë ushqim saqë më vinte për të qarë ndërkohë që haja.

- Ri sonte flejë tek unë dhomën e ke gati tash edhe pak do vije edhe e dërgova më parë në pazar për harxh por atij i shkon një orë që të shkoje e të vij, Faleminderit shumë mirëpo nesër do shkoj prape unë dhe më duhet të rregulloj valixhet të shkoj të nxjerr biletën kam edhe disa pune këtu në qytet por do vije patjetër kur të kthehem kësaj here nuk do qëndroj gjatë atje.

- Ti je i mirëseardhur çdo herë këtu vetëm se shpresoj të na gjesh duke mare frymë akoma biri im

- Jo mos e thuaj atë fjalë ti patjetër do më presësh mua që të vij dhe radhën tjetër do më përgatitesh puding të premtoj se do vij prape sa më shpejt të jetë e mundur, si po kalon ti tash a je duke e shijuar pensionin

- Pas 30 viteve në arsim nuk e di më mungon ajo rutina kur isha në shkollë nuk jam mësuar që të ri gjithë ditën mes këtyre katër mureve, ndonjëherë shkoj në shkollë i vizitoj ish kolegët pastaj shkoj e vizitoj edhe nënën tënde pra e shtyjme.

- Jo mos u mërzhit gjithë ato vite përkushtim në shkollë e ke merituar pensionin, sa shumë gjenerata kanë kaluar nëpër dorën tënde.

- E di ke të drejt por njeriu kur plaket ndryshon.

- Jo teze plaket trupi por shpirti kurrë.

- Ti o bir faleminderit shumë që erdhe dhe shpresoj që do jem akoma këtu duke te pritur eja të përqafoj njëherë fort, lamtumir shpirti im dhe bej te fala mamit dhe thuaj qe te vije këndeje ndonjë dite, Lamtumir teze Meri faleminderit shume do i them, duke dal tek dera e vëreja se sytë e saj u skuqen dhe rinte duke u mbajtur për pragun e derës dhe me shikonte tek sa unë largohesha nuk doja ta ktheja kokën prapa se pastaj do me rinte gjithmonë aj imazh para syve, nuk dua qe ta mendoj gjithmonë atë duke qëndruar tek pragu i derës dhe duke me shikuar me mall.

Kujtohem mos ndoshta kam harruar te takoj dike te cilin nuk e kam takuar me pare por jo dhe me mire te shkoj ne shtëpi dhe ti bej gati valixhet por nuk me shkohet sepse e di se mami do mërzhitet shume teksa i rregulloj rrobat mija ne valixhe te gjitha rrobat janë te lagura nga lotët e saj e përjeton shume keq largimin tim nga shtëpia gjithmonë, do shkoj te mare ëmbëlsira tek xhaxhi Berti dhe do ja dërgoj

Mami u ktheva unë ku je?

- Jam këtu lart tash do vij poshtë.

- Eja se te kam sjell diçka, babi ku është.

- Ai doli në kafenenë te lagja, ëmbëlsira prej te Berti ke sjell faleminderit shumë më parë sillte edhe babi por e ndalua shkak se mosha jonë është pak delikate dhe ndikojnë shumë sendet kur teprohen.

- Pa merak këto nuk ju bëjnë dem, hajde shko ulu jashtë do bëj nga një kafe për ne të dy edhe ëmbëlsirat dhe do i shijojmë nënë dhe bir.

- I miri nënës ti, mirë mua me bej kafen pa sheqer.

- Pasi bëra kafet u ulem ne tavolinën ne oborr dhe po shijonim kohen për një moment mu kujtua kutia e fotografive te vjetra qe kishim e pyeta mamin se ku ishte, ajo sikur me pa pak me habi dhe tha lart tek dhoma jone janë.

Prit do shkoj ti marrë unë i thash, i gjeta fotografit dhe hapa kutin te cilën e kishte vendosur mami por një gjë me beri përshtypje shume dhe u ndjeva shume keq dhe tepër

fajtor, fotografia e maturës ishte e para mirëpo ishte pak e dëmtuar nuk rinte drejt ishte deformuar e tëra, aty brenda ishin thare lotët e nënës që e cila u dukej se e kishte hapur shpesh kutin e fotografive dhe kishte qare për mua, për mungesën time, nuk duhej të isha qëndruar aq shume kohe larg shtëpisë shpresoj që një dite të ma fal të gjithën, ndjem shume me faj për lotët e saj të derdhura tek fotografia ime.

Zbrita poshtë dhe e lashë kutinë mbi tavolinë dhe fillova të nxirja një nga një, aq shume kujtime që ishin aty saqë për pak do filloja edhe unë të qaja. Duke i shfletosur të gjitha, gjeta një fotografi kur kishim qene ne plazh por shume kohe me pare ne atë kohe unë besoj kam qenë 10 vjeç dhe e shikoj veten aty sa i vogël që isha e pyeta nënës i thash të kujton ndonjë gjë kjo fotografi?

- Filloi të qesh dhe tha, po shumë kujtime.

БЕРЧЕ МИОВСКА**STRUGGLE**

It's 4 a.m. The sun prepares to come out, but not quite yet. The noise of traffic and chatter is still far away, but she is awake. She lies in her warm bed, next to her husband. She savors just a few moments of rest, rest she desperately needs. She has been working so hard, and it all seems so never-ending. A few moments are all she can afford – after all, time doesn't stop for anyone. Struggle.

It's 4:15 a.m. She has washed up by now and put on a pair of grey, faded sweatpants. She always thought, as a little girl, she would be a well-dressed businesswoman. Struggle. She rushes to the kitchen through the still dark hallway. The contrasting cold is unpleasant, but a helpful tool for waking up. She places water on the stove and gets out a mug. Coffee is much needed, and the smell of it starts to fill the whole house, waking her husband.

It's 4:30 a.m. The world is still dark, but their coffee is finished. Drunk in knowing silence, another hard day lies ahead. During that time, a light sprinkle of rain has started – a pleasant sight to some, but to her, a reminder. Struggle. She takes out the new, bright yellow umbrella, a birthday gift from her family. A slight smile reaches her lips. She still knows it will not be of much help; her shoes have quite a few tears and holes. Before she leaves, she tiptoes to give a routine forehead kiss to her daughter. She won't be going to school today – her classmates will all be going on a school trip, one they simply could not afford. She gives a goodbye

hug to her husband, wishing him good luck. He's going to need it. Rain is not kind to a construction worker.

It's 5:00 a.m. She is right on time, seated at her desk. Her feet are wet, and the working hall is cold. Still, it's filled with women of all ages and stories, using a few moments to chat before... Buzz, buzz! The buzzer goes off, and they all put their heads down for the next five hours. There will be no breaks, no chatter, and no stopping. She would have to focus only on the seemingly impossible quota for the day. Still, every day she reaches it – she has to. Struggle. Only the sound of machines and the eerie clicking of heels can be heard. The heels of her boss serve as a reminder of the rules – no breaks, no chatter, and no stopping!

It's 10:00 a.m. Time for a break. Fifteen minutes is all she has. With tired hands, she accepts the coffee handed by a friend as she reaches for a cigarette – a seemingly only pleasure of the low-class working woman. The nicotine serving to suppress her appetite, as today, she didn't have the money to buy bread and yogurt on the way. Her friend also joins her – she doesn't seem to have breakfast for today either. They rest together in knowing... Struggle. The eerie clicking of heels on tile is heard again, reminding the two women that it's time. Everyone rushes to their desks, cold, trembling hands getting ready, and, yet again – buzz, buzz!

It's 3:00 p.m. The hall starts to fill with a spark of excitement – it's time to go home. Heels are clicking on the tile floor again. A voice booms – “One more hour, these shirts have to be shipped tonight, we are not done!” The tiny spark is so easily diminished. Heads are down again – hers as well. They have to. What is she going to do? Say no? Argue? She needs this job – everyone here does. Her boss knows this all too well – they have to. Struggle.

It's 5:00 p.m. An hour stretched to two. Success – the shirts are done, ready to be shipped as soon as possible. By now, blue, overworked hands pick up their torn coats and umbrellas, at least those who have them. It's time to go home. On the long walk back, she calls her husband. Was his day successful? Will there be dinner today? As she walks, trying to dodge the puddles, she hears the news. Not quite

successful, but there will be dinner. Her husband managed to pick up lentils and some bread from the store. She smiles to herself. A small victory still manages to bring some happiness. There will be dinner after all... Struggle.

It's 7:00 p.m. She is home, and it's cold. The rain can be heard from outside, with the occasional thunder. She pulls one more hand-me-down sweater on, but dinner is ready. She plates the warm lentil soup for the three of them and cuts up a few slices of cold bread. Her husband smiles apologetically - he only had the money for the discounted loaves today. As she sits down, she glances at her daughter. She picks up her spoon hungrily but doesn't meet her eyes. She hasn't said a word today, and she knows exactly why. If only they could afford that school trip. "It wasn't even that expensive," the school director had said when she went to inquire. But it was to some, to those facing... Struggle.

It's 9:00 p.m. She lies in bed. She moves closer to her husband, seeking just a little more warmth. As she waits for sleep to take over, her thoughts wander. She thinks of her day, of her husband, of her daughter. Her thoughts reach her friends, her colleagues, her neighbors. Her husband is already fast asleep—he had been outside, in the rain, the whole day. On a roof, of a billion-dollar investment—a building on the far other side of town. In a distant neighborhood, one she couldn't afford to even walk the pavement of. Her mind is filled with images of injustice, of the lowered heads of her coworkers, the clicking of heels on a tile floor, the leaky roofs of her neighbors on this rainy night, and as sleep starts to take over, only one word echoes in her mind...

Struggle.

ВИКТОРИЈА МИТРИКЕСКА-МАРКОВСКА

КРУГОТ НА РАМПО

Животот се движи во кругови, велат.

Многу пророци зборувале дека *сè се случува и се ѿвѿорува вечно*, небаре сè е еден неизбежен круг во кој учиме и не учиме, ги губиме и наоѓаме истите нешта постојано. Колку ли тоа звучи како нешто што се кажува за да се даде смисла на светот, начин да се состави ред од хаосот. Или, пак, е само средство што го претвора тој хаос во лавина која треба да го голтне во себеси, како што инсистираше пророкот на дваесеттиот век, Ниче. Не знам како би реагирал германскиот пророк мислител кога би бил сведок на настаните кои ме поттикнаа суво да размислувам на оваа тема, а се случија на моето поткровје, таа древна лулка на мистериите обвинена од воздухот на заборавот.

Исидор, моето бебе на онаа возраст кога светот е и преголем и премал, кога секој чекор е откритие, а секое човечко лице – нов познајник, можеби и без да знае да зборува... всушност, токму додека го разбираше говорот – како ова да му беше јасно. Или не? Можно ли е да располагаме со некакво вродено, макар и наивно светопоимање кое сепак располага со свесност за кружната природа на промените, чија сложеност и самите ја пренебрегнуваме нарекувајќи ги со вулгарно упростувачкиот термин *свеѿ*?

Качувајќи се на поткровјето со нестрпливиот Исидор, кој едвај чекаше да разгледа нови светови, нови простории од домот, конечно успеав да ја најдам онаа прастара кутија која со годините ја бев избришала од сеќавањата. Но, таа

непоместено стоеше врз широката греда во едно скриено коше, сигурно заборавена од мајка ми, повикувајќи да се подадам кон препознатливиот белег што сè уште ја покриваше површината од капакот – крупните, неправилни цртки од моето име, невешто изгребани по должината на излитеното дрво. Клекнав, отпуштајќи ја раката на Исидор и со прстите поминав преку гребаниците, чувствувајќи како го закотвува својот интензивен, продорно син поглед во мене.

Никогаш не би помислила дека е можно да се маневрира помеѓу две детства токму на еден таков начин, не знаев дали кутијата што собираше олкав дел од моето детство може да го собере погледот на моето дете. Од сите вистински времиња да биде пронајдена и отворена, сега се чинеше највистинското.

Подигајќи го крцкавиот капак, се ослободи замрзнат мирис на старо дрво и заборавени приказни чија магла бргу ги напушташе ридиштата на сеќавањата, ослободувајќи ги и сликите кои лебдеа низ времињата како спомени или делови од мене.

Исидор се наведна поблиску, сирна внатре и со своите рачиња го повлече работ од кутијата. Посегнав и го извлеков првото нешто што успеав да го допрам: правливото сомотно мече на кое му фалеа око и име.

Набрзина му ја зачистив правта, пред да го покажам на детето со заинтригиран поглед, кое веднаш посегна, зграбувајќи го за безмалку уништеното крзно.

Со истата онаа насмевка што го следеше секое откритие на нешто што би можело да биде нова играчка, го притисна мечето на својот образ, а јас едвај и да можев да му ја истргнам од раце играчката удавена во многугодишна прашина. Додека Исидор го истражуваше мечето, се свртев назад кон кутијата. Имаше и многу други дреболии, како џамлии, дрвена количка, пластично хеликоптерче кое се управуваше со далечински (кој сè уште работеше!), но мојата рака спонтано се намести на нешто познато и чудно одеднаш. Го извлеков Рампо, играчката што ја имав сосема заборавено и на која ниту на крај на памет не можев да помислам.

Рампо ми беше омилиот предмет од детството, оној што го носев со себе насекаде, а сега едвај се сетив на него. Беше една симпатична мала кукла, лицето беше рачно и многу прецизно исцртано, со бои кои времето успеало да ги избледи многу помалку одошто би можела да очекувам. Неговата сина наметка беше разјадена по рабовите, но сината боја сè уште, по не така долго, но силно триење, сјаеше со истиот сјај.

Се присетив на мигот кога го снема – бев веќе порасната и мајка ми, откако намерно го турнав поради нешто што ми згрешил, ми рече дека се налутил и си заминал. И повеќе не го видов.

Ми требаше време да се сетам на приказните што одамна на сите им ги раскажував за Рампо, за многуте авантури што ги поминавме, за начинот на кој тој секогаш беше покрај мене сè додека не го забораив. Но не беа ниту исчезнати ниту заминати, само останале некаде закопани да тлеат и да ме потсетуваат на целиот свет, единствениот свет во кој тие можеа да постојат.

Всушност, за кратко почнаа да ми навираат, така што му раскажав една од многуте и на син ми, онаа кога Рампо го истури жешкиот бокал со чај на мајка ми од сидната масичка која се наоѓаше во непосредна близина на брат ми, за таа потоа цели два дена да не ја промени острината на погледите кои ми ги упатуваше, мислејќи дека јас бев виновна за тоа, кога навистина не бев. Немав идеја како се случи тоа, но едноставно кога Рампо се наведна, веројатно под дејство на гравитацијата, од сидот за кој беше прилепен директно падна врз штотуку зовриениот чај, кој, пак, за среќа се истури врз плочките, барем во најголема мера. Ако не стануваше збор единствено за гравитацијата, веројатно причините за инцидентот ќе требаше да се бараат во мистичните сили на некоја чудесна и онострана магија.

Сакав уште веднаш да преминам и на втората, потоа на третата, па на следната што веднаш ја помислив, но едноставно ми сопре мислата кога Исидор го испушти мечето и посегна по Рампо, внимателно го зеде и почна да го лула во прегратките, чиниш сфатил, дури и на таа возраст, дека станува збор за една посебна играчка.

Седевме некое време со Исидор, опкружени со одгласите од минатото. Го интересираше кутијата, со рачињата скокаше од играчка на играчка, а јас гледав, заробена во ретка мешавина од носталгија и нешто што не можев сосема прецизно да го именувам, блиску до чувство на магија која инспирира и охрабрува, веројатно кон чинот повторно да се вдише свежината која ја носи самата помисла на детството.

Зраците што се кршеа низ трошниот отвор на оној крај од поткровјето како да им вдахнуваше живот на прашините, терајќи ги да танцуваат низ воздухот и времето.

Нежниот детски џагор на Исидор ја исполнуваше тишината која ме натера овие приказни само да ги помислувам едноподруго, низ насмевка.

Посегнав да му отстранам една мала нечистотија од челото, но тогаш го забележав тоа и раката сама се врати на своето место.

На почетокот беше суптилно, небаре некаков трик произлезен од прекршувањето на светлината.

Но, не, движејќи го погледот од Рампо кон Исидор, стана невозможно да се игнорира. Обликот на очите, кривината на устата, начинот на кој бојата беше избледена. Беше чудно. Исидор, со сета своја невиност во погледите што ми ги упатуваше, немаше поим што успеав да забележам, но не можев да го тргнам погледот од куклата.

Дали навистина гледав со истите очи?

Оној што ја создал играчката ја знаеше мојата иднина. Зар пророците прават кукли?

Не, тоа е луда помисла.

Но, тоа беше тој. Рампо. Исидор.

Рампо беше Исидор. И обратно.

Изгледаа целосно исто, небаре ги создал истиот творец.

Дали во прашината која се таложела со децении се беа накалемиле некакви екстремно психоактивни состојки кои можеа да предизвикаат халуцинации?

Како да почувствува промена во текот на моите мисли,

Исидор го крена погледот на мене. Потоа го сврте кон Рампо, неговата мала веѓа се избрази како да се обидувааше да се сконцентрира, а потоа направи нешто што никогаш порано не го направил.

Тој глаголеше.

„Рампо“, изговори низ еден апсолутно јасен тон.

Сведочев како ми смрзнуваат сите мисли додека името одекнуваше во безмерната тишина на поткровјето.

Првиот збор на Исидор беше името на мојата кукла, играчка на која немав ниту помислено со години. Играчка што во овој чудесен миг се чинеше дека е повеќе од само дрво и боја.

Кукла, чие име не го ни изговорив, за тој да го знае.

Исидор погледна назад во мене, ококорено и испрашувачки, како и самиот да бара одговор.

Подзнав, но зборови немаше.

Дали си го изговори сопственото име од друг, паралелен свет?

Не, по сè изгледа не ми требаа објаснувања и дефиниции на светот.

Тој си бил овде и пред и по моите мисли и зборови кои го сечеа праволиниски, обидувајќи се да фатат дел од неговата вистина како што совршено правите зраци во просторијата го сечеа просторот на две, затемнувајќи го, правејќи сидовите да изгледаат како да се наведнуваат. Набргу потоа, за жал, повторно заборавив на Рампо.

А тој сигурно повторно се налутил поради тоа што не му обрнав внимание, па повторно се скрил или побегнал.

Јас заборавив на него, зашто првиот збор на малиот Исидор од тој ден направи тој со голема брзина да чекори кон светот на спонтаниот и автоматизиран говор на возрасните.

Години потоа Исидор заборава на сето тоа.

Беше претерано мал и целата наука и здравиот разум велеа дека не е можно толку мали деца да формираат свесни мемории. Но тие велеа и дека таквиот миг воопшто

не е можен.

А токму тој миг никогаш не замина никаде и додека јас бев жива, кругот сè уште не беше прекинат, а самата постојано се прашував што е тоа што штотуку го научив, или можеби не го научив, за петелките во кои се наоѓаме.

Ако Рампо избегал, можеби еден ден пак ќе се врати.

Животот се движи во кругови, велат и понатаму.

EZANA QAMILI

**NË LABIRINTIN E ËNDRRAVE TË
ËTURA**

Njeriu, një enigmë e pazbërthyer! Qenia më e pakuptueshme e cila frymon në tokë, ndonëse të gjithë jemi të njëjtë, ku përbëhemi nga mishi e gjaku megjithatë jemi kaq shumë të ndryshëm në mënyrën se si veprojmë, se si mendojmë, apo se si dashurojmë, madje dallojmë edhe në mënyrën se si frymojmë, por të gjithë ne njerëzit ëndërrojmë.

Ëndrrat linden si pasoj e dëshirës për të qen hero qoftë edhe në iluzion të imagjinatës, ato lindën si nevojë e domosdoshme e jona, madje aq i nevojshëm sa ajri që thithim, sa dielli që shohim, sa prekja që ndjemë, meqë në boten e ëndrrave ne jemi ato që ne vërtet duam të jemi. Kontakti i parë me këtë „Bekim“ ishte kur ne ishim akoma të vegjël, ndonëse nga ajo kohë jemi trashëgimtare të një „Gjëje“ të lashte sa vet toka, trashëgimtare të një „Bekimi“ që vjen me shumë gjasa nga gjysmë perënditë, të cilët ëndërruan që një ditë të bëhen vetë perëndi, ndonëse pasueses, këto pra janë ëndrrat e kundërta e një realiteti të hidhur. Jam kureshtarë të dijë arsyen se përse ne synimet tona më të madhja i kthejmë në ëndrra dhe jo në një realitet nga i cili do të ishim të lumtur. Me kalimin e viteve ato ëndrra ngelën të papërfunduara, të lëna pas dore, të harruara, apo thjesht ngelën ëndrra, dhe futën te toka e ëndrrave të Ëtura duke krijuar një pamje lëmshi, saqë nëse dikush futet aty i gjithë vendi do i dukej si një kaos i vërtet duke krijuar një labirint te pafund të ëndrrave të harruara.

Shpesh besoj në faktin se ne frikësohemi më shumë nga ajo që nuk e shohim se sa nga ajo që e shohim, dhe kjo mund të jetë njëra nga arsyet se përse synimet tona ngelin vetëm ëndrra të harruara ngaqë nuk e dimë se çfarë do të ndodhë nëse ne do e jetojmë ëndrrën tonë! Do të jetë ajo që ne duam apo gjatë ngjitjes së majave të suksesit do të dështoj e gjitha, jo rastësisht thuhet se nëse nuk është i qarte vizioni nuk do mundet të jete i garantuar sukcesi. Për më tepër ne nuk e dimë saktësisht se ç'duam, për një gjë themi se e duam por me kalimin e ditëve apo javëve zbulojmë se nuk është ajo që ne mendonim se e duam, kjo me shumë gjasa vjen si pasojë e mënyrës së formimit të personalitetit tonë në moshë të re, kur ne ishim në fillimet e krijimit të identitetit tone unik na u tregua se ne si vajza/djem nuk mund të kemi pëlqime të njëjta, pasi gjërat janë të ndryshme për gjinitë në Ëalë, na u tha se detyrimisht duhet të ndjekësh një sistem arsimimi ku mund të ndodhë që mos të jesh versioni i shkëlqyer i këti eksperimenti dhe të jesh një ndër dështimet e tij dhe kjo të përfundojë me fatkeqësinë më të madhe në jetën tënde, pasi jo të gjithë ne mund t'i përshtatemi të njëjtit sistem funksionimi të gjerave, nëse do u përshtatnim nuk do të quheshim njerëz.

Nëse do të kisha mundësi të zhdukja njërën nga emocionet njerëzore do të ishte frika edhe pse nga rolet pozitive të saj është që na mbron nga gjerat që ne i shohim, megjithatë nëse nuk do ekzistonte aspak ky emocion ndoshta do mund të jetonim jetët tona në mënyrën që ne duam duke mos çarë kokën aspak për asgjë, ndoshta do mund të arrijmë majat e suksesit duke mos pasur frikë nga dështimet, do dashuronim pa mos pasur frikë nga tradhtia, do shijonim kohën duke mos pasur frikë për orën, do jetonim duke mos pasur frikë nga vdekja... Por për fatin tonë të mirë a të keq frika ekziston dhe shpeshherë na bën parazit të saj dhe ushqimi më i mirë që frika mund të konsumojë është mungesa e mbështetjes, kjo e vërteton faktin se kur ishim fëmijë në hapat tonë të parë e gjithë familja na mbështeste që ne të guxojmë e të lëvizim para pavarësisht nga frika që kishim, kurse tani tramvai i mbështetjes sa vjen dhe rrallohet në stacionin tona të jetës, dhe kjo bën që të kuptojmë se nëse ne heqim dorë nga frika duke e konsideruar atë si një gjë jo me shumë

vlere në jetën tone ndoshta vendi i ëndrrave të Æetura do gjallëroj do lulëzoj dhe ato ëndrrat tona që qëndrojnë të fshehura nën mjegulla do të mund të bëhen realitet.

Kur rastësisht nuhat një parfum të vjetër që gjindet në kutin e kujtimeve dhe të kthehen disa kujtime që të bëjnë ndjenjat një lëmsh të madh e pa një fund, e diku në atë lëmsh gjindet një ëndërr gjigante që autori i saj ishte një fëmijë i vogël me një zemër të madhe, ku bota e tij rrotullohet rreth asaj ëndrre që ai i thonte vetes se do e realizonte me çdo kusht, pasi për të ëndrrat ishin e vetmja dritare ku ai e shihte boten me ngjyra të ndryshme. Dhe papritur ajo dritare u mbyll, duke mos i dhen as edhe një sqarim fëmijës se vogël, I cili akoma po pret për shpjegimin tënd, dhe të mos harrojmë që fëmija I vogël je tij. A nuk do e konsideroje gjen e duhur që edhe pse e dëshpërove fëmijën e vogël të luftosh qe t'ia kthesh buzëqeshjen prapë, a mund të konsiderosh nuhatjen e parfumit si një koishidencë e cila po të thotë konsideroje ëndrrën si një farë e mbjellur në kopshtin e ëndrrave të Æetura e cila kërkon nga ti, vetëm pak dritë dhe pak ujë që të mund të ritet e të mund të shkëlqejë, të lutem mos bjer në gjumin e iluzionit se autori i jetës sate je vetëm tij, për fatin tonë Zana nuk mund të na ndihmojë që ti jetojmë momentet magjike, e as nga llamba e Aladinit nuk do dale Xhindi dhe të na plotësoj tri dëshirat tona, e vetmja gjë e vërtet në këtë kaos galaktikash je tij dhe qënia jote, e çdo gjë tjetër është një iluzion i marrë.

Nuk edi nëse ne jemi ato që zgjedhim të ëndërrojmë apo ekziston një botë paralele me ëndrra ku ato zgjedhin pronaret e ardhshëm te tyre, me shpresë se ne do të mund t'i realizonim ato.

A jemi ne ato që udhëhiqemi nga një ëndërr apo ëndrrat udhëhiqen nga ne, ndonëse kjo si një mister i pazbërthyer dhe vazhdimisht i mrekullueshëm...

Ndoshta ëndrrat janë zërat që thërrasin vazhdimisht që të zgjojnë personalitetin tonë real, në të shumtën e rasteve këto zëra dështojnë duke bërë që gjithç

ADELINA XHAFERI

SË PRAPTHI DREJT GJYSMËS

Ka kohë që të kërkoj në gjysmën e
hënës dhe në gjysmën e zotave që s'u
bënë njerëz dhe pak më larg se kaq
në gjysmën e një trupi të mbetur
lakuriq se
kur të kërkoja në të plotën e
natës në të plotën e burrave
dhe në të plotën e trupit të
shtrënguar më thoshe se s'jeton
dot i plotë
siç s'u tha i plotë as psalmi i një dite të
bardhë këtu tek pillet ëndrra
tek bëhet dashuri
dhe tek duhet dhimbja e
moçme se
asgjë s'është më shumë se
një natë më shumë se një
zhveshje
më shumë se një çiftëzim
e më shumë se një pjellë që i lihet

tokës si unë dhe ti
 pjella të zotave që s'u bënë
 njerëz si ne që s'bëhemi dot
 zota.

E di?!

Ka kohë që të kërkoj në
 gjysma në kujtime të
 mbetura pezull
 në epshe që s'e synojnë shtratin
 dhe në fjalë që s'janë më të një dashurie.
 Ka kohë që i kërkoj
 gjysmat veç sa për ta
 mbytur veten time
 me pak ti
 me pak dhimbje
 dhe me këtë pak janar ditë pas
 dite pastaj sërish me ty
 ng
 a e
 pa
 ra këtë
 u an
 de
 j
 matanë e larg
 dhe së prapthi për t'i hyrë barkut të
 grave për të lindur sërish nesër
 dhe për t'i ikur sërish një të
 plote kudo ku ka gjysma

kudo ku rrjedhin mëkate
kudo ku zotat s'dinë në ishin a
janë zota sa për të mos u bërë e
vdekur.

E di?!

Ka kohë që deri në gjysmë t'i dua
dhe kujtimet po s'bëhemi dot zota.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ЖИРИ-КОМИСИЈАТА **за изборот на победнички ракопис на конкурсот** **за необјавено литературно дело во 2024 година**

На првиот конкурс за необјавено литературно дело, распишан од Катедрата за креативно пишување при Универзитетот Американ колеџ Скопје во соработка со издавачката куќа „Арс ламина“, пристигнаа 23 ракописи (10 раскази, 11 поетски творби, еден есеј и еден драмски текст). Тринаесет ракописи се напишани на македонски, четири на албански и шест на англиски јазик.

Ракописите ги оценуваше комисија составена од: поетите Никола Маџиров и Арлинд Фаризи, професорите и писатели Ивана Трајаноска и Иван Додовски (раководители на програмата за креативно пишување на Универзитетот Американ колеџ Скопје) и Бисера Бендевска, претставник од издавачката куќа „Арс ламина“.

Имајќи ја предвид целта на конкурсот да поттикне писателски практики што се истакнуваат со јазична и стилска оригиналност и тематска актуелност, жири-комисијата едногласно одлучи да додели пет награди, и тоа:

- две трети награди: на Аделина Џафери за песната „Ne s'i ngjajmë të djeshmes“ и на Мартина Веселиновска за драмскиот текст „Footprints Immortalized in the Sand“;

- две втори награди: на Гордана Каракашевска за поетскиот избор „Бршлен“, и на Брит Лилит за песната „A Week and A Day of Melted Chocolate Sensation“;

- прва награда на Јована Матевска-Атанасова за расказот „Патувањето на Берта“.

Едновремено, Јована Матевска-Атанасова е добитничка на главната награда - стипендија обезбедена од Триглав пензиско друштво АД во вредност за целосна школарина за упис на мастер-програмата по креативно пишување

на Факултетот за странски јазици при Универзитетот Американ колеџ Скопје.

Покрај наградените творби, жири-комисијата ги препорача за објавување во посебна едиција на Универзитетот Американ колеџ Скопје и издавачката куќа „Арс ламина“ и следниве дела: песната „Sê prapthi drejt gjysmës“ од Аделина Џафери, поемата „Јагула“ од Ненад Јованов, расказот „Кругот на Рампо“ од Викторија Митриќеска-Марковска, расказот „Верувате ли во духови?“ од Рената Јовановска, есејот „Në labirintin e ëndrrave të fjetura“ од Езана Камили, расказот „Struggle“ од Верче Миовска и расказот „Ora e heshtjes“ од Валдет Кадрија.

BIOGRAPHICAL NOTES ON THE AUTHORS

Jovana Matevska-Atanasova (born 1991, Bitola) is a graduate and licensed psychologist and a Master's student at the Department of Creative Writing at University American College Skopje. She writes short stories and novels. She has published the novels *Tambouskite snegovi* (2015) (International Center for Slavic Education), *Pismata vo bibliotekata*, an e-book (2016), awarded by the program of the Makedonika Foundation and UNESCO; the short-story collections *Gladomorje* (PNV, 2021), *Tri vo trinaeset* (2022), and *Chitanki za choveci* (2025); as well as the young adult novel *Riba vo(n) mreza*, winner of the Pegaz Award for Best Unpublished Novel for 2023 (published in 2024 by Ars Lamina). She has also published the picture books *Buntot na brojkite* and *Sareni irisi* (2024, Ars Lamina). In 2021, she published the psychological self-development manual *Jas vo superlativ*. She is the recipient of numerous awards and recognitions.

Martina Veselinovska was born on September 11, 1996. She holds a Bachelor's degree in Philology, in the concentration English Language Teaching, from University American College Skopje. In her free time, she engages in creative writing.

Renata Jovanovska is a translator, writer, and court-certified translator for the English language. She graduated from the Blaže Koneski Faculty of Philology in Skopje, from the Department of Translation and Interpreting for English and French. She actively participates in conferences and academic events. Her short stories "Ogledalce", "Eho od minatoto", "Veruvate li vo duhovi?", and "Placot na lalinjata" have been published in Macedonian literary journals. As a translator, she has collaborated with several publishers and institutions, translating works by Katherine Mansfield, Roald Dahl, Doris Lessing, Aco Shopov, as well as contemporary Macedonian authors.

Nenad Jovanov is an opera singer, author, and artist from Sveti Nikole. He graduated from the Faculty of Music at Goce Delčev University in Štip and completed a Master's degree in opera singing at the Academy of Music at the University of Ljubljana. He has given numerous solo recitals and concerts, performed at cultural and artistic events, and was a member of the choir of the Ljubljana National Opera. He is currently an educational assistant and a freelancer. He is also involved in acting and directing on an amateur basis and has written scripts for theatre productions: *Bese toa... – duo-drama* (2011), *Prekinata. Mladost* (2012), and *Pet – monodrama* (2022). He is the author of the novel *Bese toa...* (City Library Goce Delčev – Sveti Nikole, 2011) and the poetry collection *Pet* (Macedonian Center for Slavic Education – MCSE, 2022). One of his short stories is included in the collection *Karantinski prikazni* (Publishing Center TRI, 2020), and a selection of his poetry was published in the anthology *Mladi poeti*, a project of the Agency for Youth and Sport of the Republic of Macedonia aimed at promoting young poets (2015).

Valdet Kadrija was born and raised in Tetovo, where he completed his secondary education at the Tetovo Gymnasium. He continued his academic formation at the University of Tetovo in the Acting program, acquiring a solid grounding in the performing arts and the theoretical frameworks of performance analysis. He is currently pursuing a Master's degree in Radio-TV-Cinema at Ankara University. His research focuses on the representation of masculinity in cinema, with an emphasis on the intersection of film narrative, sociocultural structures, and the processes through which cultural identity is constructed and articulated. His academic interests lie in film studies, gender representation, and visual culture, with the aim of contributing to scholarly discourse through rigorous analysis and interdisciplinary inquiry.

Gordana Karakashevska is the author of the following poetry books: *Skrshen poet i drugi poemi*, *Kuka od hartija*, and *Patot na vodata*; one short-story collection, *Sinjor Djordano i razmisluvannjata za...*; and the novels *Razgoluvanje* and *Sè na ovoj svet*. She has received several awards: in 2021, her poem "Ariel – on Sylvia Plath" was declared the winner of the

international poetry competition *The World Awaits*, organized by Female First in the United Kingdom; in 2022, her short story “Debitantka” won third prize at the anonymous prose competition organized by the Ilinden Cultural Center in Demir Hisar; and in 2024, her short story “Studenti mornici” received second prize. She also writes literature for children.

Brit Lilit, aka Elena Prendzova, is a poet, slam poet, and translator from Skopje. She holds a Master’s degree in Philological Studies and is a certified teacher of English language and literature. She has mentored 18 workshops in slam poetry and creative writing. She is the author of nine poetry collections, some of which have received national poetry awards, including *Jovan Koteski* (2018), *Danica Ruchigaj* (2015), *Aco Karamanov* (2014), *Makedonska knizevna avangarda* (2012), and *Beli mugri* (2011). She has co-organized the national slam poetry competition since 2012. As a scholarship holder of the Creative Europe programme, the Regional Network for Cultural Diversity – READ, and the Traduki network, she has completed writing and translation residencies in Rome, Italy (2025); Belgrade, Serbia (2021); Tartu, Estonia (2019); Maribor, Slovenia (2019); and Tirana, Albania (2015).

Verche Miovska holds a Master’s degree in Clinical Psychology and was born in 2002 in Skopje. Her creative work represents a fusion of psychology and literature, through which she explores human emotions and inner struggles. She has extensive experience in research-based writing in the field of psychology for academic purposes. Her short story “Struggle” reflects this connection between mind and heart, portraying human vulnerability and strength.

Viktorija Mitrikeska-Markovska is a graduate political scientist, a Master’s degree holder in Human Resource Management, and a project manager. An experienced lecturer and educator, she has conducted numerous training programs. She is the author of literary and professional translations. From English and Croatian into Macedonian, she has translated the novels *Maks Havelar* (by Multatuli, the pseudonym of Eduard Douwes Dekker) and *Mali obicni lugje* (by Miroslav Gavran), published by *Sovremenost* in 2024.

Ezana Qamili graduated in Albanian Language and Literature from the Faculty of Philology at the State University of Tetovo in Tetovo. She is the author of the novella *Qyteti A* (2023) and the recipient of first prize at a poetry competition organized by the Alabizi Foundation. She is engaged in youth activism focused on media education, debate, and environmental awareness. She is a member of several literary and cultural associations, including LDA Europe, Oeneum, Pelazgi, and others.

Adelina Dzaferi was born on June 11, 1997, in the village of Forina, Gostivar, North Macedonia. She completed a Master's degree with a thesis in the field of Albanian literature. She works as a teacher of the Albanian language in a primary school in her hometown and simultaneously as a literature assistant at the Faculty of Philology at the State University of Tetovo. She is currently pursuing doctoral studies at the South East European University in Tetovo, specializing in Albanian Language and Literature. She is the author of two poetry collections: *Bota pas dritares*, a collection of four hundred haiku poems published in 2020, and *Brezi i grave*, published in 2022. She also published the scholarly study *Proza e Fatos Kongolit midis modernizmit dhe eksperimentalizmit* in 2023. She is the recipient of numerous literary awards for poetry and essays both nationally and internationally. Her works are included in various anthologies and have been translated into French and English.

Contents

FOREWORD	6
AWARDED SUBMISSIONS	9
ЈОВАНА МАТЕВСКА-АТАНАСОВА, ПАТУВАЊЕТО НА БЕРТА (Прва награда)	11
ГОРДАНА КАРАКАШЕВСКА, ИЗБОР ОД „БРИШЛЕН“ (Втора награда).....	17
БРИТ ЛИЛИТ АКА ЕЛЕНА ПРЕНЏОВА, A WEEK AND A DAY OF MELTED CHOCOLATE SENSATIO (Втора награда)	23
ADELINA XHAFERI, NE S'I NGJAJMË TË DJESHMES (Трета награда)	25
МАРТИНА ВЕСЕЛИНОВСКА, FOOTPRINTS IMMORTALIZED IN THE SAND (Трета награда)	27
SHORT-LISTED SUBMISSIONS	37
РЕНАТА ЈОВАНОВСКА, ВЕРУВАТЕ ЛИ ВО ДУХОВИ?	39
НЕНАД ЈОВАНОВ, ЈАГУЛА	43
VALDET KADRIJA, HORA E HESHTJE	57
ВЕРЧЕ МИОВСКА, STRUGGLE	71
ВИКТОРИЈА МИТРИКЕСКА-МАРКОВСКА, КРУГОТ НА РАМПО	75
EZANA QAMILI, NË LABIRINTIN E ËNDRRAVE TË ÆTURA	81
ADELINA XHAFERI, SË PRAPTHI DREJT GJYSMËS	85
ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ЖИРИ-КОМИСИЈАТА	88
BIOGRAPHICAL NOTES ON THE AUTHORS	90

cip